

Alp 2628

Alp (LKP) 2628

DARBININKAS

Vol. LXXI, Nr. 39
Spalio - October 17, 1986

Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

30 centų

Savaitės įvykiai

Kinijos komunistų partijos centro komitetas patvirtino Kinijos išpareigojimą ir toliau vykdyti krašto ūkio moderninimą, bet kartu ir įspėjo apie buržuazinės filosofijos ir socialinių teorijų pavojus.

Sov. S-ga parinktiems Vakarų žurnalistams parodė požeminių branduolinių užtaisų sprogdomo stotį centrinėje Azijoje, apie 70 mylių į vakarus Semipalatinsk.

Prancūzijos senato daliniuose rinkimuose dešinėsios partijos išrinko 18 naujų senatorių, o kairiosios partijos 16 turėtų senatorių pralaimėjo.

Sov. S-ga neparodė susidomėjimo pirkti iš JAV pagal prezidento Reagan siūlymą jų vyriausybės subsidijuojamom kainom.

JAV išpilietintas ir Izraeliui perduotas ukrainietis John Demjanjuk buvo ten oficialiai apkaltintas nusikaltimais prieš žmoniją. Jo byla bus sprendžiama gruodžio ar sausio mėn.

Libano rytiniame Beirute savo namuose buvo nušautas Libano armijos 5 brigados vadas plk. Khalid Kanaan ir Montaverde apylinkėse išsprogdintas maronitų armijos mjr. Antoine Krayem gyvenamasis namas.

Per Sov. S-goj prie Maskvos esančioj stačiatikių seminarijoj Zagorske kilusį gaisrą žuvo 5 žmonės.

Afganistano partizanai išsprogdino prie sovietų prekybos agentūros Kabule pastatytą automobilį. Sprogimas užmušė 3 žmones ir labai sužalojo pastatą.

Grupė JAV karo laivų su kovos laivų New Jersey atliko slapčią kelių dienų kelionę pagal Sov. S-gos krantų Ochotsko jūroj, kurią sovietai laiko savo vidaus vandenimis. Laivų judėjimą sekė sovietų lėktuvai ir žvalgybos laivas.

Filipinų karo žvalgyba sugavo prie sostinės ligoninės komunistų partijos ir Naujos liaudies armijos partizanų vadą Rodolfo Sales su jo žmona ir šoferiu. Komunistai pagrasino nedalyvauti pasitarimuose su vyriausybe, jei jų vadas nebus paleistas.

Britanijos Sunday Times paskelbė, kad Izraelis Negev dykumų požeminėse dirbtuvėse per 20 m. gaminosi atominės bombos ir šiuo metu turi jų pasigaminęs apie 100. Izraelio užs. reik. ministeris Yitzhak Shamir tai paneigė ir pareiškė, kad Izraelis niekada pirmasis neįves atominį bombų į Art. Rytus.

Sov. S-gos Aukščiausios tarybos oficialiame organe vyriausybės paskelbė eilę numatomų paskelbti įstatymų, kurie įgyvendintų gen. sekretoriaus Gorbačiovo kalbose minėtas ekonomines ir visuomeninio gyvenimo reformas. Įstatymų sąrašą sudaro net 38 pavadinimai, liečia balsavimą, gyventojų referendumus dėl ekonominių įstatymų, kaimų tvarkymą, spaudą, vyriausybės struktūrą ir net K.G.B. veiklą. Tik ateitis parodys, kaip giliai tokios reformos sieks, bet jų plotis yra žymus. Visa tai numatoma įgyvendinti per paskutinįjį šio amžiaus dešimtmetį.

Kinijos komunistų partijos vadas Hu Yachang pareiškė, kad komunistinės valstybės turėtų taikingai sugyventi su kapitalistinėmis.

ČEKISTAI SAKOSI NEKLYSTĄ Iš okupuotos Lietuvos "Aušros" Nr. 48 (88) KALINIO V. LAPIENIO MEMUARAI

(Tęsa iš praeito numerio)

Pamokos šalia tardymo

Būdavo tokių dienų, kai tardytojas, baigęs rašyti apklausos protokolą anksčiau negu baigdavosi darbo diena, pats jį perskaitęs ir pasirašęs, padėdavo į savo rašomojo stalo stalčių ir pasakydavo:

— Šiandien tardymas baigtas.

Tačiau jis neskambindavo prižiūrėtojams, kad mane paimtų į rusį, bet pradėdavo mane politiškai auklėti. Kalbėdavo apie tai, kad Tarybų valdžios metais pasiekti milžiniški laimėjimai, esą likviduotas neraštingumas, daug žmonių baigė aukštąjį mokslą, išvystyta pramonė, vyksta sparčios statybos, suklestėjęs kultūrinis gyvenimas, darbo žmonės dar niekad taip gerai negyvenę, kaip tarybinėje santvarkoje ir t.t.

— Kodėl jūs tarybiniam gyvenime matote tik blogį. Komunistų partija auklėja žmones idejiškai, ji visada kovojo ir kovoja su religiniais prietarais vadovaudamasi humanistais siekiais, kad visi šalies piliečiai išsivaduotų iš iliuzijų pasaulio. Todėl dauguma tarybinių žmonių, matydami religijos žalą, jau nutraukė ryšius su ja, didžioji dauguma jau nebetiki Dievu, — sako man Urbonas.

— Ne gėris, bet blogis atneša žmonėms vargus, nelaimės, kančias, todėl mes privalome su blogiu kovoti, kelti jį viešumon, o ne maskuoti. Akivaizdžiai matosi antireliginės propagandos vaisiai: besaikis girtavimas, šeimų įrimas, žmogžudystės, savižudybės, plešikavimai, negimiosios gyvybės žudymas, chuliganizmas, prievartavimai ir kitos blogybės. Apie tai liudija tūkstančių tūkstančiai žmonių, patalpintų už grotų bei spygliuotų vielų, ne tik suaugusių, bet ir nepilnamečių. Ar gi nematote, kad, nepaisant didžiulės armijos draugininkų, kontrolierių, milicijos bei čekistų, yra tiek daug nusikaltimų. Jei taikstysimės su blogybėmis, kur mes nueisime? Kadangi blogybės veda žmones į pražūtį, todėl aš apie jas ir kalbu, — pasakiau tardytojui.

Pradėjau atsakinėti

Ligi pavasario buvo apklausti beveik visi liudytojai, ir parengtinis tardymas ėjo į pabaigą. Turėdamas daugiau duomenų apie bylos eigą, žinodamas kai kurių liudytojų parodymus, turėdamas tikslą ginti tiesą bei tikinčiosios visuomenės interesus nuo pavojingo kėsینimosi, pradėjau atsakinėti į kai kuriuos tardytojo klausimus ir pasirašiau keletą protokolų. Neprisimenu, kiek jų pasirašiau, nes dieno-raščio lapelius prižiūrėtojai iš manęs atėmė.

Kai pamačiau, kad mano atsakymus tardytojas užrašo netiksliai, paprašiau, kad savo klausimus jis duotų man raštu, o atsakymus parašysiu pats, nes mano atsakymų redagavimas priklausė ne jam, bet man pačiam. Paršiau atsakymus gal porai ar daugiau protokolų, nes daugiau tardytojas nebedavė man iš anksto klausimų, todėl nebegalėjau iš anksto suformuluoti savo atsakymų. Tada jis pats pradėjo rašyti

mano atsakymus į jo klausimus. Baigęs rašyti, tardymo protokolą, duodavo perskaityti ir pasirašyti. Viena iš jų pastebėjau, kad mano parodymus tardytojas užrašė neteisingai, todėl protokolo pabaigoje padariau atitinkamą priesašą ir pasirašiau. Kitą dieną, parašęs apklausos protokolą, paklausė:

— Ar rašysi priesašą ir ką įrašysi?

Atsakiau:

— Įrašysiu tai, kas man atrodo reikalinga.

— Aš neleisiu, kad savo įrašais gadintum man protokolus, — pareiškė Urbonas ir supykęs paėmė nebaigtą skaityti ir nepasirašytą protokolą.

Urbonas mano atsakymus pradėjo formuluoti taip, kad kaip nors galėtų mane apkaltinti. Be to, mėgdavo daug kartų užduoti tuos pačius klausimus, formuluodamas juos kitais žodžiais ir stebėdamas, ar nesuklysiu, neprasitarsiu daugiau, nepasakysiu kitaip, negu anksčiau buvau kalbėjęs. Tačiau aš dažniausiai tylėdavau.

Saugo revoliucijos iškovojimus

Čekistai įtikėję savo neklaidingumu.

— Mes nekaltų nesuimam, —

kalbėjo man Rimkus. Vėliau tą patį kelis kartus pakartojo ir Urbonas. Susipažindamas su byla, taip tvirtino ir tardytojas Markevičius. Deja, kitokios nuomonės buvo dvidešimtas ir po to ėjęs suvažiavimai. Dauguma iš tų, kurie buvo nekaltai representuoti, vėliau reabilitavo ir jų vardais net pavadintos gatvės, jiems pastatyti paminklai. O man saugumo tardytojai dažnai aiškina, kad valstybės saugumo organai tik gina revoliucijos iškovojimus, saugo valstybę nuo vidaus ir užsienio priešų, kad saugumas niekad neklydo ir neklysta.

Net dvidešimtas partijos suvažiavimas nutarė, kad reikia imtis tokių priemonių, kad nebūtų vėl leista savavaliauti ir veikti neteisėtai.

Neleidžia prisiminti Helsinkio nutarimų

Keletą kartų prašiau tardytoją Urboną, kad man leistų naudotis Visuotina žmogaus teisių deklaracija, bet jis man neleido. O juk 1975 m. Helsinkyje vykusio Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo Baigiamajame akte, kurį pasirašė ir Tarybų Sąjunga, pasakyta: "Dalyvaujančios valstybės gerbs žmogaus teises ir pagrindines laisves,

(nukelta į 2 psl.)

Vyskupas Paulius Baltakis, OFM Baltuosiuose Rūmuose. Šalia jo stovi Yuri F. Orlovo žmona, už jos į kairę admiralas John M. Poindexter, tautinio saugumo patarėjas, ir Donald T. Regan, Baltųjų Rūmų štabo viršininkas. Šią nuotrauką įsidėjo The New York Times laikraštis spalio 8 laidoje. Iš ten ji ir paimta. The New York Times/Paul Hosefros

LIETUVIAI DALYVAVO PASITARIME SU PREZIDENTU

Antradienį, spalio 7, Vašingtone, išeivijos lietuvių vyskupas P. Baltakis, OFM, Religijos Šalpos reikalų vedėjas, kun. K. Pugevičius, J.A.V. Lietuvių Bendruomenės pirmininkas V. Volertas dalyvavo 30-ties asmenų grupėje, kuri posėdžiavo su prezidentu Reaganu, jam besirošiant susitikti su M. Gorbačiovu.

Posėdyje dalyvavo taip pat Valstybės sekretorius G.

Schultz, Balt. Rumų štabo viršininkas D. Regan, patarėjas saugumo reikalams Adm. Poindexter, valstybės pasekretorius žmogaus teisių reikalams R. Schifter, prezidento asistentas P. Buchanan, prezidento ryšininkas su visuomene L. Kojelis bei kiti aukšti valdžios pareigūnai.

Taip pat dalyvavo geras lietuvių bičiulis Washingtono arkivy-

KELI ŽODŽIAI APIE PAULIAUS JURKAUS PASAKŲ PAUKŠTĘ

Bernardo Brazdžionio žodis, pasakytas Pauliaus Jurkaus kūrybos šventėje 1986 rugsėjo 13 Kultūros židinyje, Brooklyn, N.Y.

Paulius Jurkus yra vienas iš tos lietuvių rašytojų kartos, kuri mokslus ėjo gražiausiais Lietuvos nepriklausomybės metais, o baigė jos laisvės saulėlydyje.

Pirmuosius poezijos ir beletristikos bandymus jis pradėjo rašyti ir siųsti moksleivių žurnalams, lankydamas Telšių gimnaziją. Kaip beletristas žymiau ėmė reikštis studijuodamas Kaune ir Vilniuje. Pirmieji beletristikos kūriniai buvo išspausdinti Juozo Keliuočio "Naujojoje Romuvoje". Skaitytojų, ypač studentiško jaunimo, dėmesį patraukė apysakomis, kurios pasirodė Vilniuje leidžiamame laikrašty "Laisvoji Lietuva".

Jei atmintis neklaidina, rodos "Laisvosios Lietuvos" atkarpoje ėjo Pauliaus Jurkaus apysaka apie nelaimingą meilės trikampį, kur mergina apgaudinėja akiai į ją įsimylėjusį neregį jaunuolį.

Paulius Jurkus studijas pradėjęs Kaune, baigė Vilniuje, kurio fone daug kur vystosi "Kai Vilniaus liepos žydi" veiksmas, Stepono Batoros įkurtame universitete, profesoriaus Vinco Mykolaičio-Putino globoje. Diplominių darbų parašė apie Antano Vaičiūlaičio romaną "Valentiną". Darbas buvo labai gerai įvertintas, ir P. Jurkus buvo numatytas aspirantu literatūros katedrai.

Kaip ir daugelis mūsų, 1944 m. vasarą pasitraukė iš Lietuvos ir pateko į Vokietiją, kur amerikiečių okupacinėje zonoje, įsikūrus Popiežiaus Misijai, dirbo tautinio lietuvių delegato įstaigoje sekretoriumi. Dalyvavo literatūriname gyvenime, bendradarbiaudamas spaudoje, o vėliau ir pats redagavo mokslei-

skupas Hickey ir kitų tikybų aukšti atstovai.

Dalyvavo per vertėją neseniai iš Sibiro paleistas žymus rusas disidentas Juris Orlovas ir žmona Irina Valitova, kurie buvo ką tik prezidento iškilmingai priimti.

Buchanan savo trumpame įvadiname žody pasakė, kad Reikjavike Reaganas ir Gorbačiovas kalbėsios ginklų apvaldymo, dvi-pusiškų klausimų, regijoninių konfliktų bei žmogaus teisių klausimais.

Ambasadorius R. Schifter pabrėžė, kad prezidentas norės Gorbačiovui pakartoti Amerikos pasiryžimą ginti žmogaus teises. Tai neįprasta tema diplomatinėje praeityje, tačiau Reaganui asmeniškai, ir Amerikai kaip tautai, žmogaus teisių klausimas nepaprastai svarbus. Jeigu ta tema sovietams nelabai prie širdies, prezidentui teks savo iniciatyva žmogaus teisių pažeidimo problemas iškelti, sakė Schifter.

Arkivysk. Hickey paklausė ar prezidentas žada kelti žmogaus teisių klausimą ne tik Rusijoje bei jos okupuotuose kraštuose, kaip Lietuva, bet ir satelitinuose kraštuose. Schifter atsakė, kad sovietai neprisipažįsta savo pagrindinio vaidmens satelitinuose kraštuose. Todėl žmogaus teisių pažeidimų Lenkijoje, Rumunijoje ir kt. klausimo prezidentas šia proga nežada kelti.

Po 20 minučių diskusijų su Ambasadorium Schifter, įėjo Valstybės sekretorius Schultz, Donald Regan, Adm. Poindexter, ir apie 50 spaudos atstovų bei fotografų. Po to, į kambarį atlydėdamas Orlovą ir jo žmoną, įėjo ir prezidentas.

(nukelta į 2 psl.)

vių žurnalą "Ateitį", vienerius metus buvo kultūros žurnalo "Aidų" redaktorium ir leidėju, o 1950 m. atvyko į Ameriką ir nuo 1951 m. iki šios dienos dirba savitraščio "Darbininko" redakcijoje.

Visos kultūros, literatūros ir meno sritys tame laikraštyje yra Pauliaus Jurkaus talentingų rankų triūsas.

Žinau, kaip žurnalistinis darbas alina žmogų, iščiulpia jėgas, atima geriausią laiką ir skriaudžia kūrybinį potencialą — tenka pačiam rašyti, reikia braukti šimtų šimtai skurdžiai parašytų korespondencijų, straipsnelių, ir vis skubotai, vis linopti, o pastarujuoju laiku, kompiuterio tempo varomam, kad tą dieną, tą valandą ir tą minutę laikraščio puslapiai būtų atiduoti spausuvei.

Ir jeigu žurnalistas po tokios įtampos padeda plunksną ir ramiai ilsisi, anot Donelaičio, prie "šilto kakalio", tai rašytojas neturi tokio komforto, — jis ima kitą beletristo ar poeto plunksną ir iki vėlų išnaktų sėdi prie apysakos, novelės, legendos ar poemos.

Paulius Jurkus yra dar ir dailininkas, tapytojas ir grafikas. Ir šį vakarą patome salės sienas nukabintas jo tapybos darbais, o ant atskirų stalų išdėstyta daugelis knygų, jo pieštais viršeliais ir aplankais.

To negana. Jis daugelio knygų iliustratorius, apipavidalintojas, vaidinimų, parengimų scenos dekoratorius ir salės papuošėjas.

Meno istorijoje ne naujiena, kad kūrėjas reiškiasi dailėje ir literatūroje. Anglų William Blake vienodai pagarsėjo kaip dailininkas ir kaip poetas. Genialusis skulptorius Mykolas Angelas Buonaroti rašė puikiausius sonetus. Vokiečių Jan Arp iš poezijos perėjo į skulptūrą ir Paryžių pagarsėjo kaip modernus skulptorius. Mūsų žinomas dailininkas Antanas Žmuidzinavičius periodikoje spausdino daug eilėraščių ir vėliau išleido visą rinktinę, pasirašydamas A. Žemaičio slapyvardžiu.

Keturvėjininkų šulas, "Keturių vėjų" žurnalo redaktorius, garsus tos srovės beletristas Petras Tarulis, kurio pavardė buvo Juozas Petrėnas, 1922 m. dalyvavo dailės parodoje kartu su Adomu Varnu ir Petru Kalpoku. "Berliner Tageblatt" korespondentas apie du žinomus dailininkus parašė 4 eilutes, o apie debiutanto piešinius — dvigubai tiek.

Į parodą tarp kitų žymių asmenų atsilankė ir Stasys Šilingas, didelis meno mėgėjas estetas. Jo estetinius jausmus labai užgavo paveikslas vardu "Graži mergelė kaip kumelė". (Gal čia ne didelė naujiena: vienoje Senojo Įstatymo giesmėje mergelė lyginama su kupranugare...). Bet Šilingas, pasipiktinęs trenkė į paveikslą ir sudaužė rėmų stiklą. Kad nekilnytų skandalas, Marijos Varnienės (kuri sėdėjo prie įėjimo) įspėtas, už įreminimą užmokėjo, ir incidentas buvo likviduotas.

(Bus daugiau)

Egipto universitetuose auga kraštutiniųjų suhni mahometonų islaminis sąjūdis, sudaręs pavojų prezidento Hosni Mubarak vedamai politikai.

Sov. S-gos užs. reik. ministerio pavaduotojas Igor A. Rogacėv atvyko į Kiniją tęsti pradėtų santykių pagerinimo pasitarimų.

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly Published
by Franciscan Fathers341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207 Editorial Office 718 827-1352
Business Office 718 827-1351

Publication No. USPS 148-360

Second class postage paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
Subscription per year — \$15.00. Single Copy 30 centsPOSTMASTER: Send Address Change to DARBININKAS, 341
Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

ISSN 0011-6637

Redaguoja REDAKCINE KOMISIJA

Lietuviškos mokyklos rūpesčiai

Daug kartų rašėme apie lietuviškas mokyklas, iškeldami jos rūpesčius. Dažniausiai rašėme mokslo metų pradžioje. Tie pagrindiniai rūpesčiai buvo, kad mokyklose mažėja mokinių skaičius. Jungtinėse Amerikos valstybėse yra 30 lituanistinių mokyklų. Su baime buvo laukta naujų mokslo metų pradžios, ar visos 30 mokyklų pradės veikti. Vieną kita gal užsidarys dėl mokinių ar dėl lėšų stokos.

Jau eilė metų, kaip mokinių skaičius mažėja. Šiomet ir Maiorionio lituanistinė mokykla gerokai sumažėjo. Anksčiau buvo net 150, paskui ilgai buvo 125, po to mokinių skaičius ėmė vis kristi ir kristi, šiomet vargiai joje yra 75 mokiniai.

Mokinių skaičius mažėja, bet išlaidos nemažėja. Taip yra, kad statistikos nerodo kaip mokinių skaičius ir mokyklų išlaikymas mažėja. Priešingai, jis didėja.

Jei anksčiau klasėje buvo 25 mokiniai, ar daugiau, o dabar pasiliko tik 5, jie vistiek turi sumokėti tos klasės išlaikymo išlaidas. Tos išlaikymo išlaidos dar kas metai didėja, nes lituanistinės mokyklos savo patalpų neturi, reikia nuomoti, o nuomos vis keliamos.

Taip susidaro situacija, kad mokinių tėvai turi sumokėti visas išlaikymo išlaidas. Tuo klausimu rašėme "Darbininke" prieš kokią 12 metų. Buvo tokių, kurie teigė, kad tai privatus reikalas — jie leidžia savo vaikus, ir jie tą mokyklą išlaiko. Taip tada Darbininko redakcijoje kalbėjo vienas pasituris žmogus.

Visuose kraštuose švietimu rūpinasi valstybė ar kitos privačios ir turtingos įstaigos. Europoje daugumoje mokyklas išlaiko valstybė. Jas kontroliuoja, kaip išeinamas kursas, rūpinasi mokytoju parengimu. Tose mo-

kyklose išsitenka ir įvairių religijų mokiniai. Šalia jų atsiranda ir privačių mokyklų, kurios turi specialias programas, rūpinasi specifiniu moksleivių auklėjimu. Taip kai kur išsilaiko ir privačios mokyklos, kurias taip pat prižiūri valstybė. Taip buvo nepriklausomoje Lietuvoje.

Čia mes sturime vadinamąsias "vargo" mokyklas. Niekas jomis nesirūpintų, jei mes patys to nedarytume.

Sumažėjus mokinių skaičiui, tėvams pasidaro nemaža našta sumokėti reikiamus pinigus. Taip jau senokai vykdomas vėjus lietuviškoms mokykloms remti.

Pirmų pirmiausiai su parama ateina Lietuvių Fondas. Jis finansuoja vadovėlių leidimą ir duoda lėšų mokykloms išsilaikyti. Todėl nuoširdžiai dėkojame Lietuvių Fondui. Ir toliau taip remkite mokyklas, padėkite mokykloms parašyti vadovėlius, kurie nuolat sensta ir reikia pritaikyti mokinių lygiui!

Jei nebūtų Lietuvių Fondo paramos, tai tikrai jau seniai mokyklų skaičius būtų mažesnis.

Šalia Lietuvių Fondo lituanistines mokyklas turi remti kiekvienas lietuvis. Mokyklų išlaikymas ir jų ateitis priklauso visiems, ne tik tiems, kurie savo vaikus leidžia. Jeigu ateis į talką daug rankų, tai lengvai pakels šią mokyklos našta. Bus vis daugiau ir daugiau rėmėjų. Dažnai gi didėjančios mokyklos išlaidos ir sulaiko tėvus palikti vaikus be lituanistinio švietimo.

Dabartinė JAV LB Švietimo Taryba ir kreipėsi į daugybę lietuvių, nusiųsdama jiems laiškus ir prašydama aukų. Neatsisakytos pirmiausiai tie, kurie patys naudojatės panašia mokykla.

Neatsisakykite ir tie, kurie stovėjote šalia mokyklos, ten vaikų, neleidote, nes jų neturėjote.

Neringos jaunųjų stovykla birželio 15 - 28 ypatingu būdu svarstė, šventė, vaidino ir aptarė krikščionybės Lietuvoje ir lietuvių tautoje kelius. Dalis asmenybės ugdymo — saviuoklos programos "Žvilgsnis į save" pirmąją savaitę buvo skirta asmeniškai pasisavintai krikščionybei (pravedė Vytautas Bazikas ir Antanina Zmuidzinaitė), k a i p i kasdienis rytinis susitelkimo pusvalandis, kartais visame būryje prarastas (ses. Ignė).

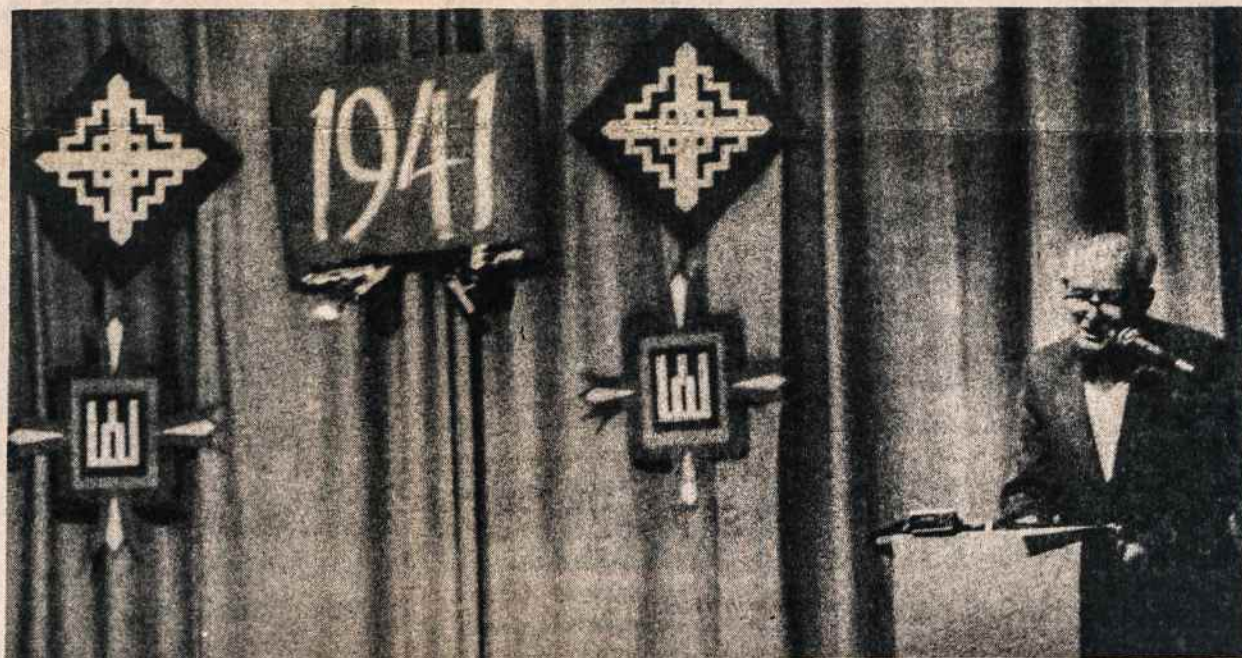
Antrąją savaitę kasdien vyko pokalbiai, vaizduoją vieną kitą krikščionybės atspalvį. Dr. Jurgis Gimbutas dviems iliustruotomis paskaitomis apžvelgė kaimo architektūrą ir monumentalios architektūros paminklus, kur matomi k r y ž i a i, koplytėlės, "krikštai" bažnyčios. Istoringą dalį nuo priešistorinių laikų ligi lietuvių išeivijoje jaunimas sekė septyniais pašnekesiais (kun. A. Saulaitis). Čia buvo aptarti prieš Mindaugą vykę ryšiai su rytų ir vakarų krikščionybe; Mindaugo,

Jūsų auka irgi labai svarbi, nes parodys, kad švietimo reikalai yra visų reikalai.

Dabartinis Švietimo Tarybos pirmininkas yra dr. J. A. Račkauskas, vicepirmininkas ir sekretorius Juozas Masilionis, išdininkė — Pranė Masilionienė.

Čekius reikia rašyti "Lithuanian Educational Council of USA", siųsti šiuo adresu: Švietimo Taryba, 5620 South Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

Už kiekvieną auką bus dėkingi ir mokiniai ir auklėtojai ir visi tie, kuriems rūpi lietuviškas švietimas.

Kultūros Židinyje surengtame 1941 metų sukilimo minėjime kalba prof. dr. Adolfas Damušis. Nuotr. V. Maželis

JAUNIMO STOVYKLOJE
— KRIKŠTO JUBILIEJUS

Jogailos ir Vytauto p r a v e s t i krikštai, religinių įtampų ir švietimo laikotarpis; krikščionybės ypatingas įsiskaidymas caro okupacijos metu; moderni Bažnyčia nepriklausomybės laikais; sovietų valdžios Lietuvoje ir išeivijoje religinė padėtis.

Iškelti ir klausimai, pasirodantys lietuviškoje spaudoje — valdovo ir tautos sąvokos, tautinės valstybės supratimas, krikščioniškos valstybės ir valdovo asmeninių nuosprendžių reikalai, kartėni lietuvių-lenkų ryšiai dėl įvykių senovėje ir Vilniaus atžvilgiu, jų poveikis į krikščionybės klastėjimą Lietuvoje. Patys stovyklautojai (tarp 17 ir 22 m. amžiaus) po Neringos knygnėlių tyrė religinius motyvus liaudies mene, senovės lietuvių tikybos bruožus, senovinius papročius, kurie įtraukti į ilgai ir išsamiai švestas Jonines.

Dramatiniu būdu krikščionybės ir senovės lietuvių tikybos ryšiai buvo pavaizduoti vakarinėje programoje, prie išsišakojusio medžio ir aukuro įrengtoje "šventovėje". Po senovinių apeigų vaidila, keliaujantis pirklys, kryžiuočių nelaisvėje buvęs karys ir vienuolis misininkas iš Vakarų aptarė abiejų tikybų vertybes ir vaizdžiai parodė, kad perėjimas iš tradicinės tikybos į naują nebuvo lengvas ir negalėjo būti staigus.

Paskutinę dieną stovyklautojai skaitė Lietuvos vyskupijų "Katalikų kalendoriuje-žinyne"

1986 metams paruoštų minčių krikšto jubiliejui. Aptardami medžiagą pastebėjo, kiek ši iš Lietuvos atėjusi (ir cenzūrą perėjusi) medžiaga gyvenimiška, aptarianti realiai šių laikų problemas, kiek labai viltinga ir šviesi, sklandžiai ir poetiškai surašyta, priverčianti galvoti — ir du kart skaityti — vieną kartą, nes labai malonu, antrą — iširti ten sukrautas mintis. Turbūt Neringoje pirmą kartą iš vis išeivijos lietuvių būrelis susėdė šio dokumento apsvarstyti, ir net ¾ stovyklautojų p r a š ė kopijų komplekto.

Kitos programos dalys — kaip stovyklose priimta: 45 min. literatūros skaitybos privačiai, pusvalandis bandymo rašyti — kurti (ir literatūros vakarui medžiagos parūpinti), rankdarbiai, audimas didelėm staklėm, medžio dirbiniai stovyklavietei papuošti, išsamus gamtos takelis būsims berniukų, mergaičių, lietuvių kilmės ir šeimų stovykloms šią vasarą, įvairios vakarinės programos (mįslių vakaras, etnografinis vakaras, laužai, šokiai, video ir skaidrių programos, talentų pasirodymai ir kt.), sportas, žaidimai. Dalia Sakaitė pavyzdžiais supažindino su romantizmo laikotarpio klasine muzika.

Tai trečioji jaunimo stovykla Neringoje, kurioje jau stovyklaujama 17 metų, o Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų Putname sodyboje įskaitant mergaičių stovyklas, šie yra 43-tieji

stovyklavimo metai. Neringa šiais metais patobulinta nauju nameliu seselėms ir virėjomis, ir jau stovi būsimos į varpinę panašios koplytėlės pamatai.

Ruošdamiesi krikšto metams, stovyklautojai surengė Susitakymo sakramento vakarą su pasisakymais apie Naujojo Testamento ištraukas, prie upelio atnaujino savo Krikštą, apibūdindami savo vardų globėjus šventuosius. Kitose šios vasaros stovyklose taip pat bus pabrėžti Lietuvos krikšto įvykiai, krikščionybės Lietuvoje bruožai ir reikšmė.

Baigdami stovyklą dalyviai siūlė, kad 1986 - 7 mokslo metais lituanistinėse mokyklose vietoj numatytų istorijos pamokų planų būtų išeinama programa apie krikščionybės kelius Lietuvoje. Siūlė prie religinių koncertų ar atskirai statyti dramas, vaizduojančias šias temas, mūsų bažnyčias labiau papuošti lietuviškais meno motyvais, įvesti jaunimo mišias (kur jų nėra) nors protarpiais lietuvių parapijose ar kad pamokslai laiks nuo laiko lietuvių jaunimui įdomius klausimus.

AS.

LIETUVIŲ VEIKLOS
PROGRAMA VIENOJE

Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijos metu Vienoje, Austrijoje, numatyta tokia lietuvių programa:

Spalio 27 - lapkričio 23 veiks Pasaulio Pabaltiečių Santalkos informacijos centras. Vedėjas: A. Klimaitis, talkins B. Venskuviėnė, M. Samaitienė.

Lapkričio 3 į Vieną atvyksta lietuvių ekskursijos. 11.30 val. ryto Pasaulio Pabaltiečių Santalkos spaudos konferencija Presseclub Concordia būstinėje. 8 val. vak. muzikos vakaras. Programą atliks lietuviai menininkai.

Lapkričio 4 12 val. dienos bendra pabaltiečių demonstracija Šv. Stepono aikštėje. 1 val. popiet pabaltiečių ekumeninės pamaldos Šv. Stepono katedroje.

Lapkričio 6 pagal pasirinkimą ekskursijos į įvairias vietas.

Lapkričio 7 išvykstama į Vliko seimą Londone. (Elta)

LF Bičiuliai Dainavoje

Sukaktyvinė studijų ir poilsio savaitė

V. ROCIŪNAS

7

(Tęsinys iš pereinamo Nr.)

"Naujas posūkis lietuvių - lenkų santykiuose"

Nors po pavakarių žavus oras, Dainavos kaimo idilija bei ramumas ir gundė pasilikti lauke, už salių sienų, bet paskaitos aktualumas buvo stipresnis už vasaros malonumus, ir į Algimanto Gurecko paskaitą sugūžėjo ne tik visi stovyklautojai, bet atvyko ir keletas apylinkėse gyvenančių lietuvių.

Nors lenkų-lietuvių "meilės ir neapykantos draugystė" dar ir dabar nėra išblėsusi, — kalbėjo dr. V. Vardys, pristatydamas šios paskaitos prelegentą, bet reikia žiūrėti į realybę. Šiandien ir lietuviai ir lenkai kenčia nuo to paties ideologinio okupanto. Algimantas Gureckas palies lenkus ir jų kaimynus.

Prelegentas, studijavęs teisę Vilniuje, Amerikoje įsigijęs ekonominių mokslų magistrą, ilgus metus dirbęs JAV pašto centrinėje vadovybėje Washingtone, dabar išsikėlęs į Hartfordą,

dažnai buvęs ryšininku tarp Vliko ir PLB, turįs praktikos su įvairiomis tautybėmis, sprendžiant klausimus su federalinės valdžios įstaigomis, todėl dažnai vadinamas "neoficialiu užsienio reikalų ministru".

A. Gureckas, pradėdamas savo sutrauktoje formoje paskaitą, pareiškė malonumą kalbėti LF bičiuliams, "pozityviausiai lietuvių grupei". Anot paskaitininko, prieš šešerius metus Solidarumo sąjūdis sustiprino lenkų laisvės viltis, bet dabar bent laikinai prislopintas. Potsdamo - Jaltos sutarčių rezultate Lenkija už prarastas žemes Rytuose, buvo gerai atlyginta Vakaruose, tuo padidindama savo teritoriją net 60%. Bet vokiečiai savo žemių Silezijoje, Pomeranijoje ir Rytprūsijoje niekada neatšizdėsi. Vilniaus krašto dalis palikta Lenkijos dalimi. Lenkai iš kitos pusės norėtų atgauti žemes Rytuose, neprarandant iš Vokietijos priskirtų žemių.

Lenkų egzilinę vyriausybę Londone ir JAV lenkai pasisako už dabartinę Lenkijos sienas Vakaruose, bet reikalauja prijungti prarastas žemes Rytuose. Čia sutiktas lietuvių ir ukrainiečių pasipriešinimas. Su-

sikūręs pagrindinio sąjūdis Pomoš, pasisako už dabartinę sieną, paliekant Vilnių Lietuvai. Pagrindinis tvirtina, kad jis turįs lenkų tautos pritarimą. Santykiai tarp lenkų pagrindinio ir lenkų egzilinės vyriausybės esą panašūs į mūsų PLB ir Vliko santykius.

Vatikanas 1972 m. visas iš Vokietijos priskirtas žemes pavėdė Lenkijos Bažnytinės provincijos jurisdikcijai, kaip ir rytinę buvusią Lenkijos dalį, įskaitant prijungtas Mažosios Lietuvos ir Karaliaučiaus sritis, kur nėra nė vienos katalikų bažnyčios ir nė vieno lenko. Tikinčiuosius aptarnauja iš Lietuvos atvykę kunigai. Dabartinės Vilniaus arkivyskupijos centras yra Balstogėje.

Egzilinės lenkų vyriausybės ir JAV lenkų pretenzijos yra sukurti "Didžiąją Lenkiją" su Vakaruose prijungtomis žemėmis ir norimomis atgauti prarastas Rytuose teritorijas.

Lenkų pagrindis iš kitos pusės, norėdamas išlyginti santykius su kaimynais lietuviais, gudais ir ukrainiečiais, siekia sudaryti bendrą frontą prieš rusus, panaikinant Jaltos susitarimus. Bet ir šiame atveju lietuviai prisimena Želgovskio aferą ir bijo lenkais pasitikėti.

A. Gureckas mano, kad nereikėtų nuo lenkų atsitverti baimės ir nepasitikėjimo siena,

o prašyti popiežiaus, kad prie Lietuvos priskirtoji teritorija būtų ir dalis Lietuvos bažnytinės provincijos, įskaitant ir Mažosios Lietuvos teritoriją.

Ši paskaita, kaip minėjau, buvo pateikta kondensuotoje formoje. Ši didelių konfliktų teritorijos problema negali būti išgyvendinta vienoje ar kitoje paskaitoje. Čia yra serija klausimų, kuriems reikia atskirų studijų. Po pranešimo todėl pasipylė įdomių ir gan plačių komentarų, kurie išsivystė į gyvas diskusijas, kuriose plačiau pasisakė kun. V. Dabušis, P. Narutis, J. Kojelis, A. Gečys, Br. Nainys, dr. E. Lenkauskas ir eilė kitų. Pasisakymai įnešė daug šviesos į šią amžiais besitęsiančią lietuvių lenkų problemą. Dabartinis popiežius esąs yra palankus Lietuvai, bet Vatikano kūrėja, kur lenkai turi didelę įtaką, yra priešiška to klausimo svarstymui. Popiežius, aišku, gali padaryti sprendimą nepaklausęs kūrijos patarimų. Įsteigus Vilniaus arkivyskupiją, Lietuvoje galėtų būti dvi arkivyskupijos: Kauno ir Vilniaus. Daugelis kraštų ir tokio dydžio kaip Lietuva turi po dvi ar daugiau arkivyskupijų.

Vilniaus prijungimo prie Lietuvos bažnytinės provincijos reikalų turėtų būti siunčiami prašymai popiežiui, o ne griežti, nediplomatiški reikalavimai kaip ku-

rie mūsų žurnalistai ar visuomenininkai reikalauja mūsų spaudoje. Ir Lietuvos vyskupai dar anksčiau kreipėsi į popiežių Paulių VI net du kartu, prašydami pertvarkyti Vilniaus arkivyskupiją. Bet be rezultato. Priežastys tos pačios kaip ir dabar.

Lietuvių veiksniai turėtų siųsti memorandumus, šio klausimo nepalikti užmarštyje. Ir dabartiniai Lietuvos vyskupijų valdytojai kreipėsi į popiežių tuo reikalu. Taria, kad toks prašymas sutampas ir su sovietų pagėdavimais. Iškilų Lietuvos okupacijos nepripažinimo klausimas. Išeivijos balsas čia labai svarbus.

Nors Vliko seimas ir priėmė šiuo reikalu nutarimą, bet valdyba to nevykdanti. Min. Lozoraitis pasisako už šio klausimo kėlimą, tik reikią gerai apsvaistyti klausimo kėlimo laiką. Vlikas mano, kad toks ėjimas būtų pavojingas, Altas visai tuo reikalu tyli. Teigiamai šį klausimą svarsto PLB.

Buvo siūloma, ar šiuo klausimu neišleisti bendrą pareiškimą su lenkų pogrindžiu? Dabar Vilniaus vyskupijos dalis yra išimta iš lenkų jurisdikcijos, ir priklausos tiesiog popiežiui. Kodėl Vilniaus arkivyskupijos pertvarkymo klausimas negalėtų sutapti su Lietuvos krikščionybės 600 metų sukaktimi ir arkivyskupo

Jurgio Matulaičio pakėlimu į Altoriaus garbę?

Pasisakiusieji šiame pokalbyje pabrėžė šio klausimo aktualumą. Bet čia taip pat ir išryškino mūsų veiksmų nesutarimą šiuo politiniu klausimu.

Įdomios svarstybos užsitęsė dvi valandas. Dalyvavusiųjų dauguma išsiskirstė su eile naujų klausimų šiai sunkiai sprendžiamai problemai.

Pagerbtos kraujo aukos

Vertindami Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 1941 m. birželio 23 d. faktą, kaip didelės istorinės ir politinės reikšmės įvykį, prisimename ir kraujo aukas, atiduotas nors ir trumpą laiką tesitęsiai valstybinei nepriklausomybei. Prieš 45 metus sukilimas pareikalavo keturis tūkstančius gyvybių jaunų, herojiškų mūsų brolių. Tai vaizdžiai kalba apie lietuvių tautos ryžtą gyventi laisvai, paneigiant sovietų melą, skleidžiamą pasauliui, apie kažkokį "laisvą, savanorišką įsijungimą į broliškus tautų šeimą".

Tautos sukilimo išdavoje atstatytos nepriklausomybės faktas iki šiol dar nėra pilnai istoriškai užregistruotas ir išanalizuotas bei dokumentuotas. Daug jau padaryta, bet dar darbas nebaigtas.

(Bus daugiau)

VEIKIME VIENYBĖJE SU TAIS, KURIE KOVOJA UŽ LAISVĘ

Chicagoje rugsėjo 28 iškilmingai buvo paminėta 1941 metų tautos sukilimas. Ta proga Lietuvių Aktyvistų Fronto sukilimo štabo ir Lietuvos Laikinosios Vyriausybės atstovai išleido šį pareiškimą.

1. Lietuvių Aktyvistų Fronto (LAF) suplanuotas Lietuvių tautos sukilimas išsilaisvinti iš Sovietų okupacijos ir Stalino pradėto lietuvių tautos naikinimo, atstatyti laisvą nepriklausomą Lietuvą, pirmiau negu Vokietijos kariuomenė į Lietuvą įžengs, pilnai pavyko.

2. 1941 metais birželio 22 - 25 dienomis lietuvių tauta sukiolo, buvo atstatyta laisva, nepriklausoma demokratinė Lietuvos respublika su Lietuvos Laikininga Vyriausybe (L.L.V.).

3. Nacionalistinė Vokietija pažeidė tarptautinę teisę Lietuvos Laikiningą Vyriausybę nušalindama, Lietuvių Aktyvistų Frontą uždarydama, uždrausdama veikti visuomeninėm ir politinėm lietuvių organizacijom ir Lietuvą okupuodama, paskirdama savo civilinę valdžią.

4. Nacionalistinė Vokietijos vyriausybė ir jos vadas Hitleris pa-

darė kriminalinį nusikaltimą ir užsitraukė sau istorinę gėdą internuodama L.L.V. pirmininką pulk. K. Škirpą, areštuodama L.A.F. štabo ir kitus organizacijų vadus ir inteligentus, pasiūsdama juos į kacetų ir privartaudama lietuvių tautą:

a. skelbdama Lietuvos jaunimo mobilizaciją, o jai nepavykus, prievarta gaudydama Lietuvos karius ir jaunimą į priverčiamus darbus.

b. Lietuvos gyventojus, ir ypač žydų tautybės asmenis, naikindama ir žudydama.

5. Visa lietuvių tauta pasipriešino visiems nacių tikslams ir okupacijai. Vysk. K. Patarokas

AR TAI NE SABOTAŽAS?

Praeitą savaitę dvi pagrindinės organizacijos, kurios rūpinasi sustabdyti Sovietų dokumentacijos vartojimą Amerikos teismuose, būtent Coalition for Constitutional Justice and Security ir Americans for Due Process, buvo paruošusios dviejų puslapių skelbimus, kurie turėjo tilpti Washington Times ir Christian Science Monitor laikraščiuose.

Washington Times buvo pažadėjęs skelbimą išspausdinti sekmadieninėje laidoje ir buvo priėmęs 3000 dol. užmokestį. Bet laikraštis to nepadare. Pasukutinę minutę sprendimą skelbimą sulaukyti padarė vienas žmogus, visai nežinodamas, kad skelbimų patvirtinimo komitetas buvo nusprendęs jį spausdinti. Kodėl skelbimo neįdėjo, jie tiksliai dar nepasiaiškino.

Praeitą savaitę ketvirtadienį koalicijos atstovai kartu su advokatu buvo sušaukę spaudos konferenciją Washingtone, reikalaudami Washington Times išpildyti savo pasirašytą sutartį. Į spaudos konferenciją atsilankę spaudos atstovai ypatingai domėjosi klausimais, kurie kyla

paskelbė ekskomuniką tiems, kurie prisidės prie žydų šaudymo. Antinacinė lietuvių tautos rezistencija išsivystė tokia pat stipri, kaip ir antisovietinė rezistencija iki šios dienos.

6. Kviečiame visus lietuvius paveikiau išryškinti 1941 metų sukilimo faktą, kaip tautos veržimąsi iš okupacijos vargų į savarankišką Lietuvos valstybinumą, glaudžiau bendradarbiauti su nepriklausomos Lietuvos atstovybėmis ir konsulatais, veikti vienybėje su už laisvę kovojančiais veiksniais: Vyriausiu Lietuvos Išlaisvinimo Komitetu, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, Amerikos Lietuvių Taryba.

7. tikimės, kad mūsų ryžtingai siekiamą tikslą atgauti Lietuvos suverenumą visas laisvas pasaulis respektuos, remis ir užtars ateities taikos konferencijoje.

prieš JAV teisingumo ministerijos OSI organizacijos veiklą. Jeigu laikraštis nesutiks skelbimo išspausdinti, koalicija žada eiti net iki teismo.

Skelbimas turėjo tilpti dieną po sėkmingos demonstracijos prie Vyriausiojo Teismo Rūmų. Tos žalos jau nebus įmanoma pataisyti.

Kito skelbimo istorija irgi panaši. Americans for Due Process organizacija buvo paruošusi skelbimą, kuris turėjo tilpti Christian Science Monitor laikraščio spalio 11 laidoje. Skelbimas buvo įdėtas į dienraščio visas laidas, bet neaišku įvykis sustabdė visų laidų pristatymą į Washingtoną. Tą dieną jokia Christian Science Monitor laida nepasiekė Washingtono miesto.

Washingtono laida yra pati svarbiausia, nes ji pasiekia kongreso atstovų įstaigas bei kitas JAV valdžios institucijas. Skelbimas gi buvo politinis.

Americans for Due Process atstovai tuoj pat susisieki su šio laikraščio vadovybe. Ji pažadėjo už tą pačią kainą skelbimą išspausdinti ketvirtadienio laidoje.

LONDONO DIENRAŠTIS PRIMENA LIETUVOS KRIKŠTO SUKAKTĮ

Įtakingasis Londono dienraštis "The Times" vedamuoju straipsniu "Lietuva nėra užmiršta" atkreipė savo skaitytojų dėmesį į istorinės reikšmės Lietuvos krikščionybės jubiliejų, kuris bus švenčiamas ateinančiais metais.

Maska žada sužavėti pasaulį Rusijos krikščionybės tūkstantmečio jubiliejaus iškilėmis, sudarydama religinės tolerancijos įspūdį — rašo laikraštis. Tačiau yra kitas, ankstyvesnis jubiliejus, kurį sovietai, kad ir nenoromis yra priversti pripažinti. Tai krikščionybės įvedimo Lietuvoje 600 metų sukaktis.

Žinoma, toliau rašoma, katalikiškosios Lietuvos gyventojai į jubiliejaus iškilmes norėtų pasikviesti popiežių Joną Paulių II. Visi Panevėžio vyskupijos kunigai to prašo pareiškime Lietuvos vyskupam. Ir pats popiežius ne kartą yra išreiškęs norą nuvykti į Lietuvą. Laiške Vilniaus apaštaliniam administratoriui vyskupui Julijonui Steponavičiui Šventasis Tėvas pažadėjo, kad jubiliejaus iškilėse dalyvaus "malda ir visais kitais įmanomais būdais".

Lietuvos religinis gyvenimas yra nepaprastai gyvastingas — tęsia Londono vedamasis — daugelis Lietuvos pogrindžio leidinių, kurie pasiekia Vakarų, rašo, kaip tikintieji gerbia savo kunigus, kaip gina tikėjimą, kalinamus sąžinės belaisvius.

70-asis Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos numeris pateikia žinias apie auto avarijoje žuvusio kun. Juozo Zdebskio lai-

dotuves. Neaiškios šio kunigo mirties aplinkybės, pažymi vedamasis, ir primena tuos laikus, kai kunigai buvo žudomi ir jų žudikai nebuvo traukiami atsakomybėn.

Nepriklausoma Lietuvos valstybė 1940 metais buvo sovietų okupuota, aiškina Londono dienraštis, tačiau Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų Vakarų valstybės neužmiršo. Daugelis jų iki šiai dienai atsisako pripažinti sovietinės valdžios legalumą Pabaltijo kraštuose.

Sąžinės belaisviai, kaip kun. Sigitas Tamkevičius, kuris buvo nuteistas šešeriem metų kalėjimo ir ketveriem metų tremties yra žmogaus teisių organizacijų globojami. Poetas Gintautas Iešmantas, nuteistas taip pat šešeriem metų, Tarpautinio rašytojų PEN klubo išrinktas garbės nariu.

Pabaltiečių kilmės išeiviai nesiliauja kėlę protesto balsą prieš slapta Molotovo - Ribbentropo sandėrį, atvėrusį duris į Pabaltijo kraštų pavergimą — primena įtakingasis Londono dienraštis.

Popiežiaus Jono Pauliaus II-jo vizitas į Vilnių ateinančiais metais, baigia "The Times", Lietuvos katalikam sudarytų neabejotiną progą vieša, masine demonstracija paliudyti savo lojalumą senesniai už komunizmą tikėjimui. Bet jei ir neįvyktų popiežiaus kelionė, Lietuva ir jos kaimynai Pabaltijo kraštai turi būti visame pasaulyje minimi. Ir ne vien tik jų jubiliejiniuose metuose.

Julija Aleksionaitė-Dantienė, Philadelphia dramos būrelio vadovė ir režisierė. Ji parašė komediją "Šeimos portretas" ir ją su savo grupe pastatė. Su visa grupe ir su komedija ji atvyksta į Laisvės Žiburio vakarą, kuris bus lapkričio 8 Kultūros Židinyje

LIETUVIŠKAS AŽUOLAS AMERIKOJE

Lietuvos gen. konsulo Aniceto Simučio žodis Maryland sostinėje Anapolyje, švenčiant Lietuvos ažuolo 50 metų sukaktį 1986 rugsėjo 21.

Tik prieš 17 metų iš svetimųjų vergijos išsilaisvinusių jaunutę Lietuvą 1935 metais gegužės 17 d. pasveikino Maryland valstijos Generalinė asamblėja specialia rezoliucija, kuria valstijos Gubernatorius įpareigojamas kiekvienais metais Vasario 16-ąją išleisti specialią proklamaciją, kviečiančią pagerbti tą dieną kaip Lietuvos Respublikos nepriklausomybės dieną, išskabinant JAV-bių vėliavas prie visų valdinių pastatų ir paminint tą dieną atitinkamomis ceremonijomis mokyklose, bažnyčiose ir kitose tinkamose vietose.

Jūs galite įsivaizduoti su kokių džiaugsmu ši nepaprastą mostą pasitiko Lietuvos gyventojai, kad štai iš už jūrų marių, iš tolimos Amerikos, iš neadug kam tegirdėtos Maryland valstijos atėjo tokia nepaprasta dovana — toji valstija nutarė Vasario 16-ąją minėti kartu su Lietuvos gyventojais.

Laikraštinkai šoko rašyti straipsnius, informuoti visuomenę, kad Maryland yra viena iš 48-nių valstijų, kuri pati pirmoji nutarė pagerbti naujai prisikėlusios Lietuvos nepriklausomybės dieną.

Ką bendro Maryland valstija turėjo su Lietuva? Gal tik tą, kad ji savo plotų ir gyventojų skaičiumi buvo panaši į Lietuvą. Tad kodėl ta brangi dovana?

Neilgai trukus paslaptis išaiškėjo — tas viskas atėjo ten gyvenančių lietuvių pastangų dėka. Išaiškėjo ir tai, kad to viso sumanytoju ir vadu buvo ne kas kitas kaip Baltimorėje gimęs ir augęs lietuvių tautos sūnus advokatas Vincas Laukaitis. Tuo

metu lietuvių inteligentų Amerikoje buvo labai maža, bet dar mažiau tarpe Amerikoje gimusių ir augusių inteligentų buvo tokių, kurie gerai mokėtų savo tėvų kalbą ir aktyviai dalyvauti lietuvių visuomeninėje veikloje. O Vincas Laukaitis kaip tik ir buvo toks, kuris ne tik vadovavo lietuvių organizacijoms, bet stipriai reikėsi ir Amerikos politiniame gyvenime. Labai nedaug tetrūko, kad jis 1953 metais būtų buvęs išrinktas į JAV Kongresą.

Lietuva nutarė atsidėkoti Maryland valstijai. Nutarta pasiųsti į jos sostinę tokią dovana, kuri atstovautų lietuvių dvasiai ir būtų lietuvių tautos dėkingumo simboliu per daugelį metų. Ekspertai nusprendė, kad tai geriausiai gali išreikšti lietuvių labiausiai mėgiamas ir branginamas medis ažuolas. Tad 1936 metais buvo atsiųstas iš Lietuvos trijų pėdų ažuoliukas ir su didėlėmis iškilėmis pasodintas Maryland valstijos sostinėje Anapolyje.

Iškilėse dalyvavo Maryland Gubernatorius, daug aukštų pareigūnų. Lietuvos ministeris Washingtone Povilas Žadeikis, lietuviai veteranai, skautai, draugijos su vėlavomis ir didelis skaičius visuomenės. Kaip šiandien matome, šis į laisvąją Amerikos žemę perkeltas ažuolas auga ir klesti. Pagal Lietuvos ažuolų prigimtį gali gyventi dar porą šimtų metų.

Nors daugelio jį sodinusių ir globojusių mūsų tarpe jau nebėra, bet jų dvasia tebėra tarp mūsų gyva. Mės lenkiame galvas prieš juos už tuos gerus darbus mūsų Tėvynei.

Lietuvos atstovų Washingtono dr. Bačkio ir savo vardu dėkoju adv. Vincui Laukaičiui ir jo talkininkams, kurių pastangų dėka Maryland valstijos Gen. Asamblėja priėmė rezoliuciją ir globojo iš Lietuvos atkeltą ažuoliuką.

Ypatinga padėka priklauso dr. Elenos Armonienės vadovaujamai Maryland Lietuvių Draugijų Tarybai už šios labai prasmingos šventės suorganizavimą.

RŪPESČIAI JAUNIMO SAJUNGOJE

Kai kas sako, kad jaunimas snaudžia. Nesnaudžia, bet, kaip toje dainoje, — galanda kirvius, kalavijus aštrius. Beje, ne priešui galanda, bet savuosius piauoti.

Jaunimo sąjungoje vieni yra užsispyrę visą veiklą praveisti anglų kalba, kad tokiu būdu pritrauktų visus, net lietuviškai nekalbančius, o taip pat pasiektų ir naujas aukštumas, panaudotų sudėtingas ir modernias veiklos priemones. Kiti teigia, kad šiuo atveju anglų kalba netinka, netinka tarpusavyje ja kalbėti, nes tai veda į nutautėjimą.

Šis klausimas lengvai išsprendžiamas, nereikėtų ir kirvių aštrinti, jei būtų įvestas naujas reiškinys — demokratija. Washingtono konferencijoje gegužės mėnesį nebuvo leista pasisakyti tiems, kurie buvo priešingi anglų kalbos vartojimui. Jie norėjo klausimą pasiūlyti balsavimui.

Ne buvo leista ne dėl piktos valios, bet nesuprato, kaip reikia vadovauti demokratiškame susirinkime. Washingtono konferencijos rengėjai pasiūlė dienotvarkę diskusijų bei svarstymų dienai, o susirinkę negavo teisės dėl to pasisakyti, negalėjo balsuoti. Toks nesikaitymas reikė, kad dalyviams buvo neaišku, kad tie žmonės, kurie prieš juos stovi, kurie maždaug pirmininkauja, maždaug sūlo kažką, skaito paskaitas. Jie nebuvo suvažiavimo išrinkti, negavo įgaliojimų. Kaip čia atsitiko, kad viskas vyko angliškai?

Tačiau konferencijos rengėjų pasiūlyta politinė programa buvo ir yra gera. Labai gera. Kriticuojama tik konferencijos eiga, jos pravedimas. Nesiskaitė su žmonėmis.

Dėl to mažiausiai keturi žmonės paliko salę. Dėl to ir kilo ginčai, kurių neturėjo būti. Tų ginčų ir nebūtų buvę, jei būtų griežčiau laikęsi demokratijos formų. Suvažiavimas turėjo pasisakyti vienaip ar kitaip dėl pačios dienotvarkės ir dėl anglų kalbos vartojimo. Manau, kad visi dalyviai ir rengėjai buvo ir visada yra pasirengę klausyti daugumos nuosprendžio.

Tadas Klimas

" LIETUVOS VALSTIEČIAI LIAUDININKAI "

Iš spaudos išėjo nauja lietuviška knyga "Lietuvos Valstiečiai Liaudininkai". Šios knygos autorius yra buvęs Lietuvos žemės ūkio ministeris dipl. ekonomistas, didelis lietuviško-visuomeninio-politinio gyvenimo veikėjas Juozas Audėnas. Knyga patraukli, gražiais kietais viršeliais, išleista Brooklyno pranciškonų spaustuviėje. Knygoje supažindinama su Lietuvos valstiečių liaudininkų-varpininkų gyvenimo veikla nuo Vinco Kudirkos "Varpo" laikų per visą nepriklausomos Lietuvos bei okupacijos laikotarpį. Čia parodoma šios politinės srovės įnašas į valstybinio gyvenimo laimėjimus.

Lietuvos Valstiečių Liaudininkų knyga, trijų šimtų puslapių, kainą 18 dol., plius persiuntimas. Gaunama Brooklyne Darbininko laikraščio administracijoje, pas V. Steponį, arba pas autoriaus šeimą — Olga Audėnienę tel. 503 — 638-9008. 23939 S. W. Gage Rd., Wilsonville, Oregon 97070.

Balfas laukia Jūsų aukos! Neuždelskite!

Paskubėkite!

PRISIMINTOS DIDŽIOSIOS TAUTOS DIENOS

Rugsėjo 28 New Yorke prasmingai ir įspūdingai paminėtas 1941 metų sukilimas, sujungęs visą Lietuvą, davęs jai daug jėgos pasipriešinti okupantui. Ta sukilimo dvasia ir dabar gyva visoje lietuvių tautoje. Sukilimas paminėtas pamaldomis Apreiškimo parapijos bažnyčioje ir akademija Kultūros Židinyje.

Pamaldos

Apreiškimo parapijos bažnyčia dabar remontuojama. Meisteriai iš lauko persikėlė į bažnyčios vidų ir ten pristatė įvairiausių laiptų, kad galėtų pasiekti visas sienas ir lubas. Taip pasidarė gana sunku patekti į visas. Todėl mišnių metų choras giedojo žemai, o viškose buvo tik vienas vargonininkas Viktoras Ralys. Giedojimas buvo pakilus.

Iškilmingas mišias koncelebravo klebonas kun. Jonas Pakalniškis, kun. Vytautas Piktūna ir Tėv. Kornelijus Bučmys, OFM, Darbininko redaktoriaus. Jis pasakė ir tam momentui pritaikyta gražų pamokslą, ryškindamas sukilimo aukas ir jas įprasminamas.

Pamaldose dalyvavo 7 organizacijų vėliavos. Ypač buvo daug jaunimo. Išvakarėse toje parapijoje vyko studentų ateitininkų šventė. Dalis studentų buvo likę ir jie dalyvavo pamaldose. Žmonių buvo artipilnė bažnyčia.

Persikėliai J. K. Židinį

Tuoju po pamaldų dauguma išvyko į Kultūros Židinį, kur galėjo paplūsti, pasikalbėti su pažįstamais ir bičiuliais. Pietus rengė Eugenija Kezienė su savo šeimininkėmis.

Minėjimo programa prasidėjo 2 val. punktualiai. Ją pradėjo minėjimui rengti komiteto pirmininkas Alfonsas Samušis. Komitetas buvo sudarytas iš įvairių organizacijų, bet tos organizacijos nerangiai reagavo. Taip komitete labiausiai pasireiškė išrinktas pirmininkas Alfonsas Samušis, pasirūpinęs visos programos sudarymu, Vytautas Maželis, daug padėjęs rengimo vyksme, ir Bronius Bieliukas, taip pat uolus rengėjas, iš New Haveno atvežęs paskaitininką prof. Juozą Vėbrą.

Po trumpo įvadinio žodžio įneštos Amerikos ir Lietuvos vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas. Tolimesnei programai vadovauti pakvietė Pranutę Ažuoliene.

Invokaciją sukalbėjo kun. Vytautas Piktūna, prisiminęs sukilimo dienas, okupacijoje vargstančią tautą ir meldamas Auksčiausią, kad Lietuvai greičiau ateitu laisvė.

Sveikinimo žodį tarė ir Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis, ryškindamas sovietų ekspansiją ir jų grobuoniškus tikslus.

Pirmoji paskaita

Pirmąją paskaitą skaitė akty-

vus sukilimo dalyvis prof. dr. Adolfas Damušis, buvęs laikinosios vyriausybės narys, veikęs sovietinės ir vokiečių okupacijų metais pogrindyje, vokiečių įkalintas ir išvežtas į Vokietiją.

Jo tema buvo "Nepripažinta kraujo auka". Prisiminęs nuotakas prieš sukilimą ir patį sukilimą, labiausiai jis analizavo, kiek Lietuva per šį Antrąjį pasaulinį karą neteko žmonių. Kiek buvo išvežta prieš pat karą į Sibirą, kiek žuvo per sukilimą, paskui per kitus vežimus kiek buvo išvežta į Sibirą. Kad būtų vaizdžiau, jis buvo padaręs netabeles, surašęs grafomis skaičius. Taip pat padarė ir Sovietų Sąjungos žemėlapi, kur buvo sužymėtos tos vergų stovyklos, kur lietuviai daugiausia vargo ir mirė. Visos tabelės ir žemėlapiai parodytas per specialų prožektorių ant ekrano, kuris buvo pastatytas scenoje.

Lietuva neteko apie vieną milijoną žmonių. Tai tikrai didelė kraujo auka, bet apie ją beveik nekalbama. Kai tuo tarpu plačiai iškeliama holocoust aukos ir kiti žiaurumai, šios aukos nutylimos.

Antroji paskaita

Antrąją paskaitą skaitė prof. dr. Juozas Vėbra, dabar gyvenas New Havene, nepriklausomos Lietuvos laikais vadovavęs kariškiai tyrimų laboratorijai, taip pat aktyviai veikęs pogrindyje ir dalyvavęs sukilime.

Prisiminė pirmąjį bolševikmetį, kaip jis slapta gamino sprogstamąją medžiagą, kaip ją slėpė. Paskui detalčiau kalbėjo apie sukilimą, kaip Kaune buvo užimtas radijofonas, kaip per radiją buvo paskelbta, kad atstatoma nepriklausoma Lietuva ir jau sudaryta "laikinoji" vyriausybė. Lietuviškai pranešimą perskaitė Leonas Prapuolenis, gyvenęs Chicagoje ir ten miręs. Paskui tas pats tekstas buvo perskaitytas vokiškai ir prancūziškai. Sugrotas Lietuvos himnas. Pranešimas bent kelis kartus buvo kartotas.

Visa Lietuva išgirdo, kad Kaune pradėtas sukilimas. Tuoju suki-
lo visas kraštas. Tai buvo visos tautos spontaniškas ir labai gyvas sukilimas, todėl vokiečių kariuomenei buvo taip lengva žygiuoti per Lietuvą. Ji atėjo į išvadotą Kauną ir ten rado jau veikiančią laikinąją vyriausybę.

Bet vokiečiai su ja nesiskaitė. Panaikino laikinąją vyriausybę ir atsiuntė civilinę nacių vyriausybę. Vėl prasidėjo didelis tautos pasipriešinimas, vokiečiams nepavyko iš lietuvių sudaryti SS legijono. Prasidėjo vokiečių represijos. Prelegentas su kitais dviem aukšto rango kariškiais apsilankė pas vyriausią Lietuvos komisarą von Rentelną. Norėjo sužinoti, kas laukia lietuvių tautą po karo. Delegacija patyrė, kad lietuviai bus įvertinti ir bus išgabenti į Rusijos gilumą, į Uralo sritį ir ten jie padės vokiečiams

Baigiant programą 1941 metų minėjime, scenoje Perkūno choras ir tautinių šokių ansamblis Tryptinis. Viduryje muzikas Viktoras Ralys, dešinėje Pranutė Ažuolienė. Nuotr. V. Maželis

valdyti užkariautas žemes. Lietuva bus apgyvendinta danais, norvegais ir net anglais.

Nieko nežadėjo ir vokiečių okupacija. Vėl tauta pogrindyje ginklavosi ir rengėsi tolimiesiems veiksams. Tikėtasi, kad vokiečių karinės pajėgos trauksis pamažu, ir tada vėl bus galima atstatyti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Bet vokiečiai traukėsi per greitai, ir Lietuvą užklupo nauja sovietinė okupacija, kuri ir dabar tebesitęsia.

Abi paskaitos buvo konkrečios ir įdomios, ir visi mieliai jas išlausė. Po paskaitų buvo pertrauka.

Muzika, šokiai ir dainos

Po pertraukos antroji dalis pradėta piano muzika. Skambino William Smiddy, pianistas virtuozas lietuvių draugas. Jis paskambino keletą kūrinių visu savo profesiniu pajėgumu.

New Yorko tautinių šokių ansamblis Tryptinis, po vasaros atostogų seniai pradėjęs savo darbą, vadovaujamas sumanios ir energingos Jadvygos Matulaitienės, grakščiai ir spalvingai sušoko tris šokus: šustą, žiogelį, subatėlę. Ansamblio mokytoja šokus įvedavo su poezijos žodžiais.

Pabaigai N.Y. vyrų choras Perkūnas, vadovaujamas muziko Viktoro Ralio, padainavo šias dainas: E. Gailevičiaus — Ramovėnų maršą, A. Račiūno — I kovą, P. Šližio — Gimtinės beržai, L. Abariaus — Kai žvilga ežerai, J. Švedo — Kur banguoja Nemunėlis, V. Paulausko — Jūreivių maršą. Akomponavo William Smiddy.

Pabaigoje ir šokėjai ir choristai buvo suvesti į sceną, apdovanojami gėlėmis, paplota.

Sceną progai pritaikytai ornamentais papuošė Paulius Jurkus. Išleista ir nedidelė programėlė. Atsilankė per 150 žmonių, nemaža buvo ir jaunimo.

Minėjimas buvo tikrai prasmingas ir sumaniai suorganizuotas. (p. j.)

KAUNO ŽALGIRIS "SPORTO" LAIKRAŠTYJE

Lietuvoje leidžiamas "Sporto" laikraštis įsidėjo aprašymą ir 4 nuotraukas apie krepšinio "Žalgirio" komandos sugrįžimą iš Argentinos, kur Žalgiris laimėjo pirmą vietą tarpžemyninio krepšinio klubų turnyre. Šis laimėjimas maždaug Žalgirį pastato į geriausią krepšinio komandą pasaulyje neprofesionalų lygoje.

Iš aprašymo matosi, su koku dideliu entuziazmu Kaunas sutiko Žalgirį. Visi žaidėjai apvainikuoti, mergaitės juos pasitinka su gėlėmis, o žmonių minios su vėliavomis ir šūkavimais.

Gaila, kad šiuo laimėjimu Žalgiris tarptautinėje plotmėje puošia ne Lietuvą, bet Lietuvos pavergėjus.

KEARNY, N.J.

Tarėsi New Yorko-New Jersey lietuviai kunigai

Rugsėjo 23 Sopulingosios Dievo Motinos parapijoje, Kearny, N.J., buvo Eucharistinė Diena. Melstasi už Lietuvos Bažnyčią ir persekiojamų lietuvių intencija. Celebrantu buvo prel. J. Scharnus, o pamokslą angliškai ir lietuviškai pasakė kun. W. Jaskiewicz, SJ.

Po pamaldų įvyko New Yorko — New Jersey lietuvių kunigų pasitarimas. Pirmininko kun. P. Žemeikio įgaliotas pasitarimui vadovavo kun. St. Raila. Susirinkę kunigai pagerbė neseniai paaugštintą į prelatus šios parapijos kleboną kun. Dominiką Pocių. Naujam prelatui palinkėta visokeriopos sėkmės jo darbuose.

Pasitarime kun. J. Pakalniškis, Apreiškimo lietuvių parapijos klebonas Brooklyne, plačiau painformavo apie Allentown, Pa., įvykusį Kunigų Vienybės seimą ir jo metu svarstybas.

Seime kun. V. Palubinskas kalbėjo, kaip reiktų sugrąžinti bendriją nutolusius nuo lietuviškų parapijų ir papročių angliškai kalbančius tautiečius.

Kun. G. Gobitas minėjo, kaip reiktų palaikyti lietuviškas tradicijas mišiose seimose.

Prel. A. Bartkus, Šv. Kazimiero kolegijos Romoje rektorius, pareiškė susirūpinimą pašaukimų trūkumu. Papasakojo apie kolegijos remonto būtinumą, nes per 40 metų jokie pataisymai nebuvo daromi.

Kun. K. Pugevičius nusakė krikščioniškosios religinės lite-

ratūros platinimo planus ir religinės šalpos darbus.

Marian Skabeikis aiškino, kaip kompiuterinę sistemą galima naudoti pastoracijai.

Krikščionybės Jubilėjaus centrinio komiteto pirmininkas J. Kavaliūnas paaiškino eigą kaip tam jubilėjui ruošiamasi ir kokie darbai reikia atlikti, kad tas jubilėjus būtų sėkmingas. Ragino kunigus prie tų darbų prisidėti.

Kun. J. Matutis ir kun. J. Rikteraitis iš Hartfordo vyskupijos pranešė kokią įvairią ir iškilmingą programą jie yra pramatę 600 jubilėjui atžymėti.

Pranešimas apie Kunigų Vienybės seimą buvo dėmesingai išklausytas.

Pasitarime buvo pasisakyta kunigų bei apdraudos šelpimo reikalu ir parėmimu lietuvių kunigų Europoje ir Pietų Amerikoje.

Kun. K. Pugevičius plačiai nusakė L. K. Religinės šalpos 25-rių metų veiklos paminėjimo suplanuotas iškilmes, kurios bus spalio 25 ir jose dalyvaus kard. J. Bernardin iš Chicago, arkivysk. C. Salatka ir kiti vyskupai bei dvasiškiai. Šis paminėjimas suteiks progos ir kitataučiams plačiau sužinoti apie Lietuvos persekiojamą Bažnyčią ir religinę šalpą.

Dar kalbėjo dijakonas Anat. Samalonis. Jisai yra įsijungęs į pastoracinį darbą gana aktyviai.

Antrasis dijakonas Henrikas Keturvitis sunkiai serga. Susirinkusieji palinkėjo greit pasveikti ir grįžti prie pareigų.

Pasitarimas praėjo gražiai ir reiktų dažniau tokius pasitarimus šaukti, kad būtų svarstomi aktualūs pastoracijos darbai.

KR

— Muzikas Jonas Govėdas sukūrė muziką pagal iš okupuotos Lietuvos gautą tekstą Lietuvos Krikščionybės jubilėjui skirtą giesmę, vardu "Kristui Karaliui".

— Dramos konkurso Lietuvos krikščionybės sukakčiai paminėti terminas baigiasi gruodžio 31. Siųsti: Dramos konkursas, Lietuvos krikščionybės jubilėjaus komitetas, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

— Poezijos kūrinių ar eilėraščių konkurso Lietuvos krikščionybės 600 metų jubilėjui paminėti terminas baigiasi spalio 31 d. Siųsti: Poezijos konkursas c/o Č. Grincevičius, 7132 S. Mozart St., Chicago, IL 60629.

— Septintajame Teatro festivalyje, lapkričio 28 - 30 dienomis vyksiančiame Chicagoje, dalyvaus Chicago "Vaidilutės" teatras, Hamiltono "Aukuro" teatras, Los Angeles dramos sambūrio ir Toronto "Aitvaro" teatras

— Žurnalistas Pranas Ališėnas (Ališauskis) mirė Toronto, Ont., Canadoje, rugsėjo 29. Palaidotas spalio 1 iš Lietuvos Kankinių bažnyčios lietuvių kapinėse Mississaugoje. Velionis gimė 1911 lapkričio 27 Vengravos km. Žemaitkiemio valsč. Ukmergės apskr. Lietuvoje dirbo policijos žinyboje. Nepriklausomoje Lietuvoje ir išeivijoje bendradarbiavo spaudoje. Daugiausiai rašė "Tėviškės Žiburiams" ir "Draugui". Yra taip pat išleidęs novelių rinkinį "Talismanas".

— LB Vidurinių Vakarų apygardos valdyba rengia Chicago Jaunimo Centre Clevelando vyrų oktetų koncertą spalio 19. Oktetui vadovauja muzikas Rytas Babickas.

— Norintieji dalyvauti Putnamo seserų rėmėjų saskrydyje, Putnam, Conn., spalio 26, prašomi skubiai pranešti šiuo adresu: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260. Tel. 203 928 - 5828.

— Sesuo Ona Mikailaitė ir sesuo M. Dolores Putname per seserų rėmėjų saskrydį spalio 26 skaidrėmis pavaizduos Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų 50 metų veiklos kelią.

— Washington, D.C., LB apylinkės valdyba kviečia atsilankyti į rašytojo Antano Vaičiuliaičio pagerbimo popietę spalio 19, sekmadienį, 4 val. popiet University of Maryland, Adult Education Center, kampus Adelphi Road ir University Boulevard, College Park, Maryland. Programoje bus istoriko Vinco Trumpos žodis ir keletas ištraukų iš A. Vaičiuliaičio kūrybos.

— Rašytojas Saulius Tomas Kundrotas iš okupuotos Lietuvos į vakarus pasitraukė Vokietijoje. Jis yra jaunesniosios lietuvių kartos rašytojas. Gimė 1953 sausio 30 Kaune. Vilniaus universitete 1976 baigė filosofijos ir psichologijos studijas. Nuo 1975 dirbo Tarybinės didžiosios enciklopedijos filosofijos skyriaus vyresniuoju redaktorium. Nuo 1969 pradėjo savo kūrinius spausdinti perijodikoje ir buvo pripažintas daug žadančiu rašytoju tiek savo stilištinio, tiek tematinio atžvilgiais. Yra parašęs apsakymų rinkinį "Pasaulis be ribų", romaną "Žalčio žvilgsnis", su laukę gyvo skaititojų dėmesio ir kritikos, tiek okupuotos Lietuvos, tiek išeivijos. 1982 buvo parašytas jo naujasis apsakymų rinkinys "Ivairių laikų istorijos".

INTERNATIONAL

RŪTA PAUPERIENĖ, Įstaigos vedėja

PASKUTINĖ 1986 METŲ KELIONĖ Į LIETUVĄ

Nr. 8607 Gruodžio 20 — sausio 3, 1987 — Iš New Yorko \$1,471.00

Kelionės maršrutas: 1 diena Maskvoje, 11 dienų Lietuvoje, 2 dienos Helsinkyje.

Kaina (nakvojant dviese kambaryje) įskaito visas susisiekimo išlaidas, viešbučius, maistą, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų.

Kelionės dalyviams bus parūpinami bilietai į specialius naujametinius spektaklius Operos ir baletu teatre arba Filharmonijoje.

Tarpininkaujame perkantiems automobilius. Kainos:

Volga GAZ 24-10 — 5,600 rb.

VAZ 2107 — 4,470 rb.

VAZ 2106 — 4,130 rb.

VAZ 21003 — 3,900 rb.

VAZ 21013 — 3,360 rb.

Padedame sutvarkyti dokumentus iškvietimams.

G. T. INTERNATIONAL, INC. P.O. BOX 29163 CHICAGO, ILLINOIS 60629, USA, TELEFONAI: (312) 471-1700 arba 471-1702.

Skrendame erdviais "FINNAIR" lėktuvais

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS
HARTFORDO APYLINKĖS
METINIS

KONCERTAS

CLEVELANDO JAUNIMO DAINOS VIENETAS

"UŽDAINUOKIME"

šeštadienį, spalio 25 d., 7:00 v.v.

Ukrainian National Home
961 Wethersfield Avenue
Hartford, Connecticut

Šokiams gros MELODIA orkestras

Įėjimas: \$10.00

Jaunimui iki 18 m.: \$5.00

Kviečiame iš anksto 10-ties asmenų stalus užsisakyti pas: Ziną Dresliutę tel.: 203 236 - 5501
Reginą Stankaitę tel.: 203 563 - 4266

KAS TAS FILMAS "VILNIAUS PARTIZANAI"?

Pamatęs laikraštyje skelbimą apie naują filmą — "Partisans of Vilna", susirūpinau, ar čia nėra kokia istorijos falsifikacija, nukreipta prieš lietuvius. Tokių falsifikacijų šiais laikais juk pasitaiško.

Pamatęs filmą, nusiraminau. Filmą vaizduoja "lyg šiol neišpasakotą žydų rezistencijos istoriją Antrame pasauliniame kare". Filmą istorijai nenusizen-gia, ir jį galima žiūrėti.

Filmą susuktas dokumentiniu stiliumi. Vaizduojami išlikę Vilniaus geto gyventojai. Kalba žydų ir hebrajų kalbomis. Parašai įrašyti anglų kalba. Įdėta vaizdų iš dabartinio Vilniaus. Rodomas ir tas kalnelis, kur buvo žydų kapi, kur buvo jie sušaudomi ir berods, palaidoti. Vilniaus vaizdai buvo nufilmuoti kiek skirtingai, panaudojant jau skirtingą medžiagą. Spėju, kad tai buvo nufilmuota turistų, kuris buvo specialiai nusiųstas į Vilnių. Naudojama ir senos fotografijos ir puikiai padarytas Vilniaus geto modelis.

Pasakojama daugiausia apie rezistenciją Vilniaus gete ir bendrai apie geto gyvenimą. Vaizduojamas žydų likimas nacių planuose, jų pastangos susiorganizuoti, jų vargas ir jų rizika įsijungiant duonos kasnį ar vėliau ginklą.

Žydų tarpe kilo be galo keblūs klausimai. Ką reikia daryti, kad miškuose galėtų pasislėpti iki 2000 žydų. Tačiau toks "pabėgimas" iš geto visiems likusiems sudarytų didelį pavojų. Kas darytina, kai vokiečiai reikalauja išduoti geto rezistencijos vadą, grasindami visuotiniu likvidavimu. Vadą reikalauja išduoti dėl asmeniškų skundo.

AUKOS KULTŪROS ŽIDINIUI

Pranas Juška, tęsdamas mirusio brolio darbą palaikyti lietuviškas organizacijas, Kultūros Židiniui prisiuntė 1000 dol. auką.

Agota Davis, iš Linden., N.J., Kultūros Židiniui atsiuntė 300 dol. auką.

A. Šilbajoris, metinio narių susirinkimo proga, paaukojo 20 dol.

Kultūros Židinio administracija aukotojams nuoširdžiai dėkoja.

BROCKTON, MASS.

Tradicinė šventė

Tradicinė Jėzaus Mokinų sėdėjų kongregacijos 41-oji metinė šventė įvyko rugsėjo 1 motiniškojo namo sodyboje, Brocktone.

Vienuolyno koplyčioje iškilmingas koncelebracinis padėkos mišias aukėjo vysk. Paulius Baltakis, OFM, asistuojant kun. dr. V. Cukurui, Putnamo seselių kapelionui ir kun. A. Kontautui, Šv. Povilo lietuvių parapijos Bostone klebonui su 24 kunigais. Pamokslą lietuviškai ir angliškai sakė vyskupas. Brocktono Šv. Kazimiero parapijos mišrus choras mišias giedojo lotyniškai, o giesmes lietuviškai. Duetą sugiedojo Ona Ambrasaitė Farrini ir Irena Radzevičiūtė.

Po pamaldų vienuolyno sodyboje gausiai susirinkę seserų rėmėjai ir gerbėjai iš artimų ir tolimesnių vietovių, vaišinosi kartu su celebrantais skaniai pagamintais valgiais ir įvairiais kepsniais. Sodyboje buvo įrengti paviljonai, kuriuose buvo galima įsigyti knygų, paveikslų, meniš- kų rankdarbių, žaislų ar suvenyrų. Buvo laimėjimų palapinės, vaikams pasivažinėti karieta poros arklių traukiama, o norintiems pasižinti grojo muzikantai.

Žydų likvidavimo kaltinimai nėra metami lietuviams. "Vokiečiai įėjo į geto, norėdami jį sunaikinti", — "mūsų siekimas buvo šaudyti vokiečius". Pasakojama, kaip lietuvaitės seselės saugojo žydus nuo sunaikinimo. Neigiamai lietuviai beveik neminimi, tik vienoje vietoje sakoma, kad "lietuviai ir vokiečiai grobė žydus priverstiniais darbams". O kas dėvėjo lietuvių policininkų ir karių uniformas, to tiksliai nesužinosime. Vokiečių dokumentai rodo, kad tokiomis uniformomis jie buvo apvilę daug lietuvių ir kriminalistų.

40 ASMENŲ SĄRAŠAS AUSTRALIJAI

Simon Wiesental centras sudarė daugiau nei 200 asmenų sąrašą kaltinamų karo metu kolarboravus su naciais ir dabar gyvenančius Australijoje.

Šiuo metu Australijos vyriausybei duotas 40 asmenų, lietuvių ir latvių pavardės. Kitą mėnesį bus perduota daugiau pavardžių.

Centro dekanas rabinas Marvin Hier pareiškė, kad tų 40 asmenų pavardės Australijoje atsektos ir surastos iš imigracijos dokumentų, telefonų knygų, specialių tyrinėtojų tame krašte, Europos archyvų ir liudininkų parodymų. Jisai taip pat

Pasitraukusių į mišką žydų partizanų perėjimas į sovietų pusę aiškinamas tuo, kad "nebuvo kitos grupės, kuri būtų mūsų norėjusi".

Prie tokio sprendimo gal prisidėjo ir toks samprotavimas, kad kai Vilnius pirmos okupacijos metu atiteko sovietams, žydams atrodė tai priimtina.

Prieš karą Vilniuje gyveno 80,000 žydų. Po karo jų liko tik 3000. Tą jų tragišką likimą ir vaizduoja filmas. Žydai buvo sutapę su Vilniumi. Ir pačiame filme sakoma, kad "Vilnius be žydų — ne Vilnius".

Filmą rodomas "57th St. Playhouse", Manhattane. Telefonas 212 581 - 7360.

T.K.

pabrėžė, kad nepraneš tų pavardžių viešai, kol nebus atlikti Australijos teisingumo organų tyrinėjimai. Tie 40 yra įtariami buvus SS legiono nariais arba artimi nacių bendradarbiai žudant ar persekiojant žydus.

Prie Jungtinių Tautų Australijos misijos patarėjas patvirtino, kad tas įtariamųjų karo nusikaltimais asmenų sąrašas bus atiduotas tribunolui.

Iš viso yra padarytas slaptas įtariamųjų karo nusikaltimais sąrašas, liečiantis apie 5000 asmenų. Tai padaryta tikrinant imigracijos dokumentaciją.

Tas slaptas dokumentas su pavardėmis bus įteiktas kelioms Vakarų Europos valstybėms.

MOKSLINĖS APGAVYSTĖS

Medicinos darbuotojų viršūnės ir mokslo žurnalų redaktoriai sutaria, kad didelis rungtyniavimas ir noras pasižymėti modernių mokslų srity skatina jaunos mokslininkus imtis apgaulės ir melo savo pranašumui įrodyti. Mokslas pasidarė per didelis, o rungtyniavimą paaštrino susirūpinimas aukštesne pragyvenimo būkle ir noras laimėti mokslines lenktynes.

Pradedančiuosius mokslinę karjerą rungtyniauti skatina noras laimėti akademinius titulus ir aukštesnį atlyginimą ir federalinės vyriausybės skiriamos pinigų sumos įvairiems moksliniam tyrimam.

Neseniai 33 m. mokslininkas, pirmavęs savo klasėje kolegijoje ir medicinos mokykloje, siekdamas užimti aukštesnę akademinę poziciją, įrodinėjo esąs 168 mokslinių straipsnių autorius ar ko-

autorius. Tačiau vienam mokslininkui patikrinus faktus, paaiškėjo, kad nei vienas jo nurodytas straipsnių koautorius, nei vienas tyrimuose dalyvavęs technikas tariamo autoriaus visi nepažino ir nieko apie jį niekada negirdėjo, o jaunojo mokslininko nurodyti laboratoriniai gyvulėliai niekada nebuvo tyrimam nupirkti. Tokiem dalykam iškilus aikštėn, jaunas mokslininkas turėjo pasitraukti iš akademio lauko ir pereiti į privačią praktiką.

Apgaudinėjama dažnai kur, pav. per egzaminus, bet reikia susirūpinti, kada dėl rungtyniavimo netenkama moralinių principų.

Valstybinio sveikatos instituto, kuris finansuoja daugumą biomedicininų tyrimų, direktoriaus pavaduotojas dr. William F. Raub teigia, kad institutas kas mėnesį susiduria su apie 2 mokslinių tyrimų įtarimais, nors įvairiu metu instituto reikalavimai apie 40,000 mokslininkų. Institutas numato reikalausti, kad kiekviena tyrimus vykdanči ir valdžios paramą tyrimam gaunanti įmonė painformuotų institutą apie kiekvieną mokslinę apgavystę ar įtarimą.

Dažnai praktikuojama nutylėti kitų tyrinėtojų neigiamos išvados apie vykdytą tokį pat tyrimą, pasirinkti netinkamus statistinius metodus savo teorijai paremti ar nutylėti ir savo paties pasiektus neigiamus tyrimo aspektus.

Remkime Tautos Fondą ir padėkime finansuoti ELTA biuletenių šešiomis kalbomis leidimą. Jie pasiekia visą laisvąjį pasaulį informuodami apie tikrą padėtį okupuotoje Lietuvoje. Neužmirškime Lietuvos Laisvės Iždo, pagerbdami savo artimuosius ar jų atminimą. Visos aukos Tautos Fondui nurašomos nuo federalinių mokesčių. Tautos Fondas, Lithuanian National Foundation, Inc., P. O. Box 21073, Woodhaven, N.Y. 11421.

Seserys dėkingos už jų darbų supratimą ir įvertinimą visiems šventėje dalyvavusiems.

E. Ribokienė

— Americans For Due Process šią savaitę įdėjo politinį skelbimą per pilną puslapį Christian Science Monitor dienraščio, kuris leidžiamas Bostone. Šis laikraštis, platinamas per visas JAV-es, yra vienas iš įtakingiausių visoje Amerikoje. Skelbimas paaiškina ką OSI daro ir kaip jie naudojami KGB partūpin-tais įkalčiais. Skelbimas ragina amerikiečius kreiptis į Prezidentą raštu ir telefonu, kad būtų sustabdytos deportacijos į Sovietų Sąjungą. Tekstas ir išdėstymas buvo paruošti profesionalų šiose srityse. Jau 4 ½ metų kai Americans for Due Process dirba su įvairiom etninėm grupėm iškel-dama OSI suokalbį su KGB ir jų daromą bendrą žalą lietuviams ir lietuvių istorijai. Dabar norima dėti skelbimus ir į kitus Amerikos laikraščius, kad vis daugiau amerikiečių susipažintų su OSI/ KGB veikla ir jos tikslais. Tam reikalinga aukų. Norintys prisidėti prie šio projekto, prašomi aukas siųsti: Americans for Due Process/Skelbimas, P.O. Box 85, Woodhaven, New York 11421.

Musių pasikalbėjimas
— Juokingi tie žmonės, — sako viena mūsų.
— Kodėl?
— Tik įsivaizduok. Taip rūpestingai įsirengia sienas ir lubas, o tevaikščioja gindimis, — pirmoji aiškina antrajai.

Paveldėjimas
Mokytojas mokinio motinai:
— Man malonu pagirti tamtos sūnų, kuris juo toliau, juo didesnį rodo mokslo troškimą. Idomu, iš ko jis tuos gabumus bus paveldėjęs?
Motina: Mokslo iš manęs, o troškulį — iš tėvo.

EDISON, N.J.

Šeštadieninės mokyklos renginys

New Jersey veikiančios vintelės lituanistinės dr. Vinco Kudirkos mokyklos mokinių tėvai ir mokytojai buvo pratę vasaros atostogų metu susirinkti draugėn naujųjų mokslo metų reikalavimams aptarti ir pasižmonėti senuosius mokslo metus užbaigus. Toks subuvimas rugsėjo 6 įvyko V. ir Valės Klygių erdvioj sodyboje, Edisone. Nors mokykla negali pasigirti gausiu mokinių skaičium tačiau reikia pargirti tėvų pasiryžimą sudaryti jų mokyklinio amžiaus vaikams progą pramokti jų tėvų kalbos ir susipažinti su tėvų krašto kultūriniais reiškiniais. O tokią progą šalia šeimos ir sudaro lituanistinė mokykla.

Ilgus metus ši mokykla veikusi Šv. Petro ir Povilo parapijos mokyklos patalpose dėl jo vykdomų remontų pr. mokslo metais naudojosi Sopulingosios Dievo Motinos lietuvių parapijos mokyklos patalpomis Kearny, N.J. Ir šiuos mokslo metus nutarta pasilikti tose pačiose patalpose Kearny. Mokyklos vadove, iš šių pareigų po eilės metų pasitraukus prof. dr. Valetinui Šernui (jų vaikai šią mokyklą jau užbaigė), sutiko būti kelerius metus to mokyklos mokytojos darbą dirbusi Liucija Alinskienė, kuri kartu bus ir mokytoja. Kitom mokytojom sutiko būti taip pat šio mokykloje jau eilę metų mokytojavusios Valė Klygienė ir Jonė Šernienė.

Mokslo metus nutarta pradėti rugsėjo 20, šeštadienį, 10 val. ryto. Mokyklos patalpos yra Bergen St. ir Schuyler Ave. kampas, Kearny, N.J. Mokykla yra atvira ir laukia daugiau lietuvių vaikų.

Pamokos vyksta šeštadieniais. Lietuvių kilmės šeimos yra prašomos pasinaudoti mokyklos teikiama pagalba vaikų lietuviškumui ugdyti ir nepatingėti vaikų į mokyklą pavėžinti.

Vaišių šeiminių sodyboje susirinkę mokinių tėvai su jų prieaugliu, mokytojai ir keletas kitų su mokykla nesusijusių šeimų praleido kelias malonias valandas, besivaišindami rūpestingai ir skaniai paruoštais platiekalais ir atsigavindami įvairiais gėrimais.

K. J.

Lietuvos krikšto 600 metų sukakties medalis, kurį sukūrė skulptorius Vytautas Kašuba. Išleido jubiliejinis komitetas. Bronzinis — 30 dol., persiuntimo išlaidom pridedamas 2 dol. Gaunamas Darbininko administracijoje — 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Šv. Kazimiero medalis, išleistas jubiliejui rengti komiteto, gaunamas Darbininko administracijoje. Medalis bronzinis, įdėtas į plastikinę dėžutę. Kaina 10 dol. Persiuntimui pridedamas dar 1 dol.

BALTIC TOURS

15 DIENŲ KELIONĖ, 10 DIENŲ LIETUVOJ

Kelionė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 — \$1,499. Vilnių 10 dienų, Kaune 2, Helsinky 2. Finnair iš JFK.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS
293 AUBURN ST.
NEWTON, MA 02166
(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:
giminių iškviatimo dokumentus
nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas
dovanas giminėm Lietuvoje
tarpininkaujam palikimų sutvarkyme

FEDERALINĖ LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

KASA

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

Centras: 86 - 01 114th St., Richmond Hill, N.Y. 11418
Tel. (718) 441-6799

Skyriai: Chicagoje, Cicero, St. Petersburg, Detrolite, Waterburyje

Aktyvas: 57 milijonai dolerių.

KASOJE mainomi čekiai, priimami Social Security indėliai, išduodami Money Orders ir nemokamai duodamas čekių rašymo patarnavimas.

KASA moka didesnius mokesčius už reguliarias sutaupas ir sertifikatus, negu kiti bankai.

KASA palankiom sąlygom duoda paskolas, tvarko palikimus ar vaikų fondus ir atlieka kitus bankinius patarnavimus.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA FEDERALINĖS VALDŽIOS APDRAUSTA IKI \$100.000

KASOS įstaiga Richmond Hill veikia šešias dienas savaitėje nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro, išskyrus penktadieniais iki 6 v.v. ir šeštadieniais iki 5 v.v.

Aple paskolų ir sertifikatų palūkanų pasikeitimus prašoma telrautis KASOJE darbo valandomis. Per telefoną arba paštu Jums bus suteiktos vėliausios informacijos.

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
296-4130

IŠ NEW YORKO ATEITININKŲ VEIKLOS

I New Yorko Studentų Ateitininkų Sąjungos kuopą birželio 1 įsijungė du jaunuoliai — Asta Lukoševičiūtė ir Andrius Adams. Jie buvo moksleiviai ateitininkai, abu baigė Maironio lituanistinę mokyklą. Jiedu yra pusbroliai, — brolio ir sesers vaikai.

Jų priesaiką priėmė New Yorko ir apylinkių studentų ateitininkų dvasios vadas kun. Jonas Pakalniškis, juosteles uždėjo Studentų Ateitininkų Sąjungos pirmininkas Arūnas Pemkus, Federacijos vadas Juozas Polikaitis prisegė Studentų Ateitininkų Sąjungos ženkluką. Abu jie tarė ir sveikinimo žodį.

Prieš įžodžio iškilmes kalbėjo seselė Ignė tema "Mes ir krikščionybė". Ji pasakojo kaip Dievas mus veda vingiuotu keliu ir visus perspėja, nors mes ne visada Jį suprantame, žiūrėdami savo akimis į gyvenimą. Jis palapsniui auklėja ir tautas. Mūsų tautos sunkiausiais laikais Dievas paskyrė popiežių, kuris su-

pranta mūsų dalia. Jis mums davė ir vyskupą Paulių su pilnom teisėmis, kurias turi šio krašto vyskupai. Lietuvoje daugelis kaip pirmųjų amžių krikščionys turi kentėti dėl savo religinių įsitikinimų, bet jų niekas negąsdina. Jie yra šių dienų šventieji.

Evangelijos geresnis pažinimas veda į meilę pačiam Kristui ir artimui, alkanieji nori fizinio maisto, užmirštieji ir apleistieji nori artimo meilės, kartais tik keletos gerų žodžių. Mes kiekvienas galime tai duoti, Pasitinkant krikščionybės 600 metų sukaktį, yra gera proga pagalvoti ir ieškoti būdų geriau atpažinti Kristų, kad mes, Šventosios Dvasios vedami, vykdytume jo valią.

Pabaigoje kuopos pirmininkas dėkojo už 150 dol. auką, kuri gauta iš Stasio Balsio. Jis visada gausiai aukoja ateitininkams. Šiuo metu jis gyvena Apreiškimo mokyklos patalpose ir yra labai vienišas. Lietuvoje jis buvo geografijos ir biologijos mokytojas

BOSTONO ŽINIOS

Aukos vietoje gėlių
Sibiro kankinė Elena Juciūtė prieš mirtį buvo pareiškusi, kad vietoje gėlių prie jos karsto būtų aukojama kun. Kuzminsko vadovaujamam Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidimui

Kybartuose, vėliau gimnazijos inspektorius. Atvykęs į Ameriką, dirbo fabrike, kol galėjo.

Patersone organizuojama Šv. Rašto skaitymo grupelė. Religinis pasikalbėjimas ir Šv. Rašto skaitymus bandysime suorganizuoti ir kituose vietovėse.

Nežinia, ar pavyks surengti kaukių balių. Trūksta darbininkų.

Prof. S. Sužiedėlio minėjimas rengiamas spalio 26. Apreiškimo parapijos bažnyčioje 11 val. bus mišios, po jų — minėjimas parapijos salėje. Apie velionį kalbės Paulius Jurkus, drauge su juo ilgą laiką dirbęs Darbininko redakcijoje. Po to bus užkandžiai.

j.r.

Chicagoje. Vykdydami tą pageidavimą, jos lankytojai Caspero laidotuvių namuose suaukojo minėtam tikslui per \$800.00.

Šalia to šaliai iš Chicagos, Detroito ir kitur, nežinodami velionės pageidavimo, per \$100.00 suaukojo Tautos Fondui. Aukos dar tebeplaukia. Tai atiduodant pagarbą mirusiai Sibiro tremtinei, stiprinama lietuviška veikla tose srityse, kurios buvo arčiausiai jos širdies.

Atvyksta Lietuvių Fondo pirmininkas

Laisvės Varpo metinio rudens koncerto proga atvyksta Lietuvių Fondo pirmininkas dr. Antanas Razma iš Chicagos. Jis dalyvaus koncerte, pasveikins jo organizatorius, programos atlikėjus ir dalyvius, o taip pat padarys pranešimą aktualiais Lietuvių Fondo reikalais. Jo kalba — sveikinimas bus po koncerto programos atlikimo.

Vėliau po vakarienes jis padarys dar papildomą pranešimą ir atsakins į įvairius klausimus tiems, kurie tuo duomės.

Tai reta proga Bostono ir apylinkės lietuviams susitikti lietuviškos veiklos finansinės

Bostono lietuvių etnografinis ansamblis "Sodauto".

jėgainės vyriausią organizatorių ir vadovą bei išsiaiškinti su juo visus rūpimus klausimus.

Laisvės Varpo koncertas įvyks spalio 19 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje, 368 W. Broadway, So. Boston, MA. Jame programą atliks smuikininkai profesionalai Dana Pomarancaitė-Mazurkevičienė ir Jurius Mazurkevičius. Kaip visuomet, koncertas pradedamas punktualiai.

Etnografinis ansamblis

Ginos Kupčinskienės vedamas etnografinis ansamblis "Sodauto" vienintelis lietuvių liaudies dainų ir šokių vienetas Bostone ir apylinkėse. Jį sudaro 18 vidurinės kartos atstovų, kurie dainuoja ir šoka, pritariant skudučiams ir armonikai. Ansamblis dažnai kviečiamas atlikti meninę programą Bostone ir apylinkės lietuvių kolonijose. Ypač šį rudenį jam teks daug kur pasirodyti. Taip spalio 5 jis atliks programą Tautodailės Instituto Bostono skyriaus renginyje So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos antro aukšto salėje, o lapkričio 23 Norwoode rengiamame Šv. Jurgio lietuvių parapijos 75 metų sukakties minėjime, kuris vyks Junior High School salėje Norwoode.

Dėmesys instrumentinei muzikai

Laisvės Varpo rengiamu spalio 19 d. 3 val. popiet So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje koncertu kreipiamas dėmesys į instrumentinę muziką, kuri mūsų renginiuose retai tegirdima iš dalies dėl lietuvių atlikėjų stokos, iš dalies dėl įvairių kitų priežasčių. Net Laisvės Varpo surengtų 43 kultūrinių renginių eilėje bene tik vienas buvo instrumentinės muzikos koncertas, suorganizuotas 1976 m. rudenį. Kol buvo gyvas smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, miręs 1982 gruodžio 14, jo pastangomis ir rūpesčiu

kasmet vykdavo jo ir sūnaus pianisto Vytenio suorganizuoti kamerinės muzikos koncertai. Jam mirus, dabar tik komp. Jeronimo Kačinsko iniciatyva kartais lietuvių renginiuose ir bažnyčioje pasirodo Berklee muzikos mokyklos instrumentalistų grupės. Todėl profesionalų smuikininkų Danos Pomarancaitės-Mazurkevičienės ir jos vyro Jurius Mazurkevičiaus dalyvavimas programos atlikime Laisvės Varpo rengiamame koncerte yra reikšmingas ir įdomus visais atžvilgiais, laukiamas dideliu susidomėjimu. Koncertu kreipiamas rimtas dėmesys į instrumentinę muziką, kuriai tenka rimta vieta mūsų tautinėje kūryboje. Smuikininkai atliks daug lietuvių kompozitorių kūrinių. Ir tai bus ne mėgėjų, bet profesionalų aukšto lygio atlikimas. Tai bent iš dalies atskleis lietuvių instrumentinės muzikos pasiekimus aukštumas.

RENGINIAI

Spalio 19 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos trečio aukšto salėje, 368 W. Broadway, So. Boston, MA. įvyks Laisvės Varpo rudens koncertas. Tai bus jau 54-tas tos rūšies Laisvės Varpo renginys.

Lapkričio 16, sekmadienį, 3 val. popiet Mildos Kvedarienės audinių ir tautinių drabužių paroda. Rengia LTI Bostono skyrius.

BOSTONO LIETUVIŲ BALSO — MINKŲ RADIO PROGRAMA girdima per radijo stotį WLYN 1360 AM banga sekmadieniais nuo 8 iki 8:45 val. ryto. Vadovauja S. ir V. Minkai, 71 Farragut Road, So. Boston, Mass. 02127. Tel. 268 - 2515. Pas Minkus gaudamas "Darbininkas".

LAISVĖS VARPAS sekmadieniais 9:00 - 10:00 val. ryto iš WCAV-FM banga 98.0. Vedėjas — Petras Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, MA 02402. Telefonas (617) 586-7209.

A. A. DANUTEI SENIKIENEI

amžinybėn iškeliavus, jos seseriai Gražinai Siliūnienai ir kitiems artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą.

S. P. Leveckų šeima

Brangiai Mamytai

A. A. EMILIJAI NOAKIENEI

iškeliavus amžinybėn, jos dukrom Aldonai Pintsch, Giedrei Stankūnienai ir jų šeimoms reiškiamo nuoširdžia užuojautą.

Danutė ir Frank Rogers

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą jo žmonai Sofijai ir broliui Jeronimui su žmona

Irena ir Jurgis Okuniai

A. A. EMILIJAI NOAKIENEI

mirus, jos dukras Aldoną Pintsch ir Giedrę Stankūnienę ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučia

Irena ir Jurgis Okuniai

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

mirus, mielai žmonai Sofijai, broliui Jeronimui ir artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

A. ir V. Balsiai
J. Gerdvilienė
A. Krulikienė
Dr. J. ir A. Mačioniai
M. ir P. Vasiliauskai
S. ir S. Vaškiai

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

iškeliavus amžinam poilsiui, gilaus sielvarto prislėgtą mielą Sofiją širdingai užjaučiame ir kartu liūdime

Irena ir Algis Šimkai

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

mirus, broliui kompozitoriui Jeronimui Kačinskui su žmona ir mirusiojo žmonai Sofijai Kačinskienei reiškiamo gilią užuojautą.

Antanas ir Aniceta Januškos
Bronius ir Marija Kruopiai
Benediktas ir Adelė Povilavičiai
Jonas ir Antanina Starinskai

Iškiliajam dramos aktorui

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame žmoną Sofiją ir broį komp. Jeronimą su žmona.

Janina ir Gėdiminas Ambraziejai
Bronė Kuodienė
Stasė ir Edmundas Cibai

Mūsų mielam šeimoms draugui

A. A. HENRIKUI KAČINSKUI

mirus, jo žmonai Sofijai ir broliui Jeronimui su žmona reiškiamo gilią užuojautą ir kartu liūdime.

Janina Škėmienė
ir Kristina Škėmaitė - Snyder

Mylimai motinai ir močiutei

A. A. EMILIJAI NOAKIENEI

mirus, jos dukroms Aldonai Pintsch ir Giedrei Stankūnienai bei jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą

LMKF
New Haven, Ct.
Klubo narės

BANK-BY-MAIL

Postage paid both ways

Fast, convenient, private, safe, free!

That's what BANKING-BY-MAIL is

Greitai, prielaimai, privačiai, saugiai, nemoka-

mai. Tai taupymas paštu So. Boston Savings

Bank būdu. Ar jums reikia pinigų padėti į ban-

ką ar juos atimti, tai galite atlikti namie bei

kurioo laiku. Jūsų skuntą gavęs, bankas tuoj t-

traukia sumą į sąskaitą. Prisideda ir užtikrin-

mas, kad jūsų pinigai pelno aukščiausius

procentus, leidžiamus įstatymų.

Dėl lengvo taupymo bū-

do per paštą skambinkit Mr.

Donahue 268-2500

arba rašykite paduotais adresais.

MAIN OFFICE
499 West Broadway
South Boston
6 AM to 3 PM
Monday thru Friday
Saturday 10 AM to 1 PM
268-2500

NEPONSET CIRCLE OFFICE
740 Gaiter Blvd.
8 AM to 5 PM
Mon., Tues., Wed. & Fri.
Thurs. - 8:30 AM to 7:30 PM
Saturday 8:30 AM to 12 Noon

South Boston
Savings Bank

"ALWAYS THE LEADER"

ALFRED W. ARCHIBALD PRESIDENT

DARBININKAS

Redakcija.....(718) 827-1352
Administr.(718) 827-1351

Spaustuvė.....(718) 827-1350
Vienuolynas... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Kultūros Židinyje šį savaitgalį: šeštadienį ir sekmadienį, spalio 18 ir 19, Tautodailės Instituto paroda abiejose salėse.

Kun. Kornelijus Bučmys, OFM. Darbininko redaktorius, išvyko į Californiją, kur dalyvaus Los Angeles Šv. Kazimiero lietuvių parapijos metinėje šventėje ir sumos metu pasakys pamokslą. Koncelebracinėms mišioms vadovaus vysk. Paulius Baltakis, OFM.

Tautodailės paroda, rengiama Lietuvių Tautodailės Instituto New Yorko skyriaus, bus spalio 18 - 19 dienomis Kultūros Židinyje. Iš Toronto atvyksta audėjos Aldona Bobenaitė-Vaitonienė, Greta Baltaduonienė, Ona Taseckienė, Aldona Zanderienė. Oficialus parodos atidarymas bus šeštadienį, 7 v.v. Tautodailės Instituto New Yorko skyriui vadovauja Lilė Milukienė.

Šviesos taupymo sumetimais laikrodį spalio 25, šeštadienį, naktį atskamas vieną valandą atgal.

N.Y. Jaunimo Sąjungos pirmas susirinkimas ir filmų vakaras bus spalio 17, penktadienį, 8 v.v. Kultūros Židinyje. Kviečiamas visas jaunimas nuo 18 iki 35 metų.

A. A. Emilijos Noakienės šviesiam prisiminimui Marina ir Zigmas Raulinaičiai paskyrė Kultūros Židiniui 25 dol. auką.

LMK Federacijos New Yorko klubo narių susirinkimas bus spalio 21, antradienį, bet ne trečiadienį, kaip buvo įprasta, toje pačioje vietoje — Congregational bažnyčios salėje, 85 - 27 91 St. Woodhaven. Visos narės prašomos dalyvauti.

Genė Kudirkienė, buvusi Kultūros Židinio šeiminkė ir administratorė, dabar gyvenanti Santa Monica, Calif., buvo atvykusi į New Yorką pasisvečiuoti ir aplankyti pažįstamų. Buvo sustojusi pas Živilę Juriene Richmond Hill. Išvyko atgal spalio 13, pirmadienį.

N.Y. vyr. skaučių židinio Viličia siegia įvyks spalio 21. antradienį 7:30 v.v. pas Rimą Gudaitienę, 116 - 18 85 Ave., Richmond Hill, N.Y.

Lietuvių Atletų Klubu valdybos posėdis buvo spalio 7. Valdya pritarė Sporto Sąjungos padavimui kitą JAV ir Kanados krepšinio, tinklinio žaidynes surengti New Yorke. Paskutinės tokios žaidynės New Yorke buvo surengtos prieš 10 metų. Šventės rengimui pirmininkauti buvo pakviestas Pranas Gvildys.

A. A. Vytauto Vaitiekūno dviejų metų mirties sukaktis bus prisiminta mišiomis spalio 25, šeštadienį, 9 v.v. pranciškonų vienuolyno koplyčioje. Velionio bičiuliai prašomi pamaldose dalyvauti.

Romo Kezio vadovaujamas komitetas, kuris surengė Pauliaus Jurkaus kūrybos šventę, baigiamajam posėdžiui susirinko spalio 8 Kultūros Židinyje ir jam įteikė Gerimanto Peniko pagamintą vaizdajuostę iš šventės, visą dokumentinę medžiagą ir 1006 dol. jo knygų leidimo Fondui. Už šventės surengimą, gautas dovanas ir sveikinimus P. Jurkus nuoširdžiai dėkoja.

New Yorko Balso 100-sis skyrius yra paskelbęs rudens vajų ir išsiuntinėjęs laiškus. Valdyba prašo padėti tėti šalpos darbą. Savo laiške ji rašo: "Mes čia turime lengvesnį gyvenimą, duokime auką vargan patekusiems broliams, sesėms lietuviams. Aukodami įrodome, kad broliškos meilės saitai teberiša tarp priai lietuvišką šeimą, esančią visame pasaulyje." Čekius prašom rašyti: United Lithuanian Relief Fund of America, Inc., Chapter 100. Siųsti šiuo adresu: P. O. Box 21081, Woodhaven, N.Y. 11421.

Kelionė į Romą atšvęsti Lietuvos krikščionybės 600 m. sukaktį rengia agentūra Vytis. Bus vienos ir dviejų savaitių kelionės. Vytis yra gavęs specialią nuolaidą iš TWA linijos, ir todėl gali pasiūlyti keliones už žymų papiginimą. Dviejų savaitių kelionė kainuos \$1,645.00. Maršrutas toks: Frankfurtas, trumpa kelionė laivu (cruise) Reino upe; Heidelbergas, juodieji miškai, Reino kriokliai prie Šveicarijos sienos; Alpių kalnai, Lucerne, Venecija, Pisa (pakrypęs bokštas) ir Roma. Romoje grupė išbus nuo birželio 11 iki 18. Pirmos klasės viešbutis prie Vatikano, visos kelionės moderniais vėsinamo oro autobusais, lietuviškai ir angliškai kalbą kelionių palydovai, pusryčiai kiekvieną dieną, 3 pietūs, visi patarnavimų ir valstybiniai mokesčiai, krikščionybės iškilmų uždaromasis banketas Sant Angelo pilyje. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į Vytis Travel, 2129 Knapp St., Brooklyn, N.Y. 11229. Tel. (717) 769-3300.

A. A. EMILIJOS NOAKIENĖS ATMINIMUI K. ŽIDINIUI AUKOJO:

100 dol. — Laima ir John Hood drauge su Valerija ir Jonu Šileikiais; Nijolė ir Jonas Ulėnai, 65 dol. Nassau County Dept. of Public Works, Division of Sanitation and Water Supply Room 125.

Po 50 dol. aukojų: Algirdas Brazinskas, Aldis ir Vida Penikai, Virgilija ir Evaldas Remėzai, A. ir M. Marijošiai, I. ir V. Kirkylai, Aleksandra ir Julius Maldučiai, Aukšė ir Rimas Vaičaičiai.

Po 30 dol. aukojų: dr. Birutė Paprockienė, D. ir S. Biručiai, Gražina ir Pranas Bilėniai.

Po 25 dol. aukojų: A. ir I. Vakseliai, L.M.K. Federacijos New Yorko klubas, Algirdas ir Vida Jankauskai, J. Zabelskis, Jūratė ir Bronius Nemickai, J., ir A. Nemickai, C. Penikas, Vanda ir Bronius Sutkai.

Po 20 dol.: Irena ir Pranas Gvildžiai, Ginta ir Darius Slavinskai, Audronė ir Vitalis Barčiai, M., ir Z. Raulinaičiai, Liuda Gudalienė drauge su Jadvyga Grigienė.

Po 20 dol.: V. ir G. Kulpai, K., ir I. Nemickai, Leonas ir Irena Staškevičiai, Lilė ir Vytautas Milukai, Valerija ir Bronius Nemickai, A. Garbauskas.

Po 15 dol. aukojų: Kazys Bačauskas ir M. Ulėnienė.

Kultūros Židinio administracija už aukas nuoširdžiai dėkoja.

Daug lietuviškų knygų, plokštelių ir įvairių suvenyrų turi Darbininko administracija. Skambinti — 718 827-1351.

Lietuvių Religinė Šalpa švenčia 25 metų sukaktį. Ta proga spalio 25 bus didelės iškilmės New Yorke. Šv. Patriko katedroje 5:30 v.v. bus mišios, o po jų pokylis Waldorf Astoria viešbutyje.

Į Liet. Religinės Šalpos sukaktuvinį banketą iš Washingtono atvyksta Amerikos Balso korespondentas Linas Rimkus su žmona Bernadeta, JAV episkopato labdaros vieneto — Catholic Relief Services — reikalų vedėjas Lawrence Pezzullo su žmona ir Juozas ir Izabelė Laučkaitai. Pamokslą Šv. Patriko katedroje pasakys JAV episkopato generalinis sekretorius tarptautiniams reikalams kun. Bryan Hehir.

Tracy Early, National Catholic News Service korespondentas, dalyvaus Religinės Šalpos 25 metų sukakties bankete ir kitose iškilmėse ir visa tai aprašys plačiai Amerikos katalikų spaudoje.

Batunas, Baltų organizacija prie Jungtinių Tautų, rengia paruošiamuosius kursus tiems, kurie lankys Jungtinių Tautų misijas. Kursai įvyks spalio 24, penktadienį, 8 v.v. Estų namuose, 243 E. 34 St. Manhattane. Prieš kursus namų užkandinėje galima gauti vakarienę už mažą mokestį.

Aušros Vartų parapijos taryba kartu su Branduoliu kultūrine grupe ir šiemet organizuoja "blusų turgų" — panaudotų daiktų išpardavimą. Pelnas skiriamas bažnyčios remonto skoloms sumažinti. Išpardavimas prasidės spalio 16, ketvirtadienį, 11 v. prieš piet ir tęsis iki 7 v.v. Tokia pat tvarka bus ir penktadienį. Šeštadienį ir sekmadienį prasidės 10 v.r. ir baigsis 5 v. popiet.

Liet. Religinės Šalpos banketo programai vadovaus prof. Thomas Bird, Queens kolegijos sovietologas, plačiai besireiškias ekumeniniuose ir moksliniuose sluoksniuose.

PAGERBTAS JOE THOMAS

Joseph Thomas pažįstame kaip orkestro vadovą, kuris yra grojęs daugybėje lietuviškų renginių bei vestuvėse. Taip pat jis yra vienas ligoninės specialių instrumentų dirbėjas. Memorial Sloan - Kettering Cancer Center jis išdirbo 40 metų ir 20 metų vadovavo visai instrumentų dirbtuvei.

Ligoninė jam rugsėjo 24 surengė pagerbimą, į kurį susirinko apie šimtinę svečių. Iš kilmės taip pat dalyvavo ir Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis.

Kasos Kredito Unija praneša, kad neseniai įvestos čekių rašymo (vad. share draft) sąskaitos yra labai populiarios ir naudojamos visiem Kasos nariams. Mokama tikrai už čekių knygutės atspausdinimą, o čekių išrašymas ir mėnesiniai pranešimai yra duodami visiškai nemokamai. Be to, kiekviena čekių sąskaita didesnė nei 500 dol., uždirba 4.25 procentų dividendų. Už nepadengtus čekius, prapuolusius čekius ir panašius atvejus įmanas tikrai minimalinis mokestis. Dėl platesnių informacijų patariama kreiptis į Kasos įstaigą.

KASOS narių Floridoje metinis informacinis susirinkimas įvyksta spalio 19 Lietuvių Namuose St. Petersburg. Floridos skyrius sparčiai auga, ir yra pavyzdinai tvarkomas patyrusio bankininko Aro Mieželio. Susirinkimo eigoje iš New Yorko atvykę direktoriai darys pranešimus.

KASOS skyriaus oficialus atidarymas Waterburyje įvyks spalio 26. Skyriaus įstaiga pradėjo veikti rugsėjo 13 lietuviškos spaudos ir knygyno būstinėje, 33 Congress Ave. Vadovauja žymus Waterburio lietuvių veikėjas ir radijo valandėlės direktorius Antanas Palulis. Atidaryme dalyvaus Kasos direktoriai iš New Yorko.

Dirbtuvės patalpose buvo surengta ir maža parodėlė, kuri pavaidavo, kas buvo suprojektuota ir kas pagaminta.

Pagerbime dalyvavo ligoninės vadovybė, bendradarbiai, šeimos nariai. Buvo pasakyta sveikinimo kalbų, sveikinimo žodžiu bei raštu, įteikta dovanų.

Sveikinimo žodį tarė ir Lietuvos gen. konsulas Anicetas Simutis. Pirmiausia konsulas ir buvo pristatytas kaip Lietuvos gen. konsulas ir visų buvo šiltai sutiktas. Jis savo kalboje ir prisiminė, kad lietuvių bendruomenėje Joe Thomas yra žinomas kaip muzikantas, orkestro vadovas, o dabar A. Simutis esąs nušėbintas girdėdamas, kad jis yra toks specialistas ir vadovauja tokiam svarbiam medicininės fizikos skyriui — instrumentų dirbtuvei.

IŠ JAUNIMO VEIKLOS

Latvių jaunimo organizacijos suruošta Baltijos kraštų konferencija įvyko rugsėjo 27, šeštadienį, estų namuose Manhattane. Dalyvavo apie 50 žmonių, iš kurių 15 buvo lietuvių. Buvo šešios įdomios paskaitos apie dabartinį Latvijos teismą, OSI reikalus, BATUNą, priverstą estų dalyvavimą Chernobylo valyme, Rygoje įvykusia JAV - Sovietų konferenciją ir Julitos Gudaitytės paskaitą apie Baltų tautų psichologiją.

Tą patį vakarą estų namuose buvo ir Baltijos balius. Dalyvavo arti 200 jaunuolių. Lietuvių buvo per 50. Smagus vakaro tema buvo dipukų atvykimas į Ameriką, ir svečiams buvo išdalintos "Green cards".

Konferencija ir balius buvo sėkmingi. Užsimezgė glaudesni ryšiai tarp lietuvių, latvių ir estų jaunimo organizacijų, kurios žada ir vėl greitai laiku sueiti bendram darbui.

PROF. SIMO SUŽIEDELIO PAGERBIMAS

jo mirties vienerių metų proga bus spalio 26, sekmadienį, 11 val. mišios Apreiškimo parapijos bažnyčioje 12 val. parapijos salėje paskaita Skaity: PAULIUS JURKUS.

Po paskaitos valės

Rengia ir visus atsilankyti kviečia NEW YORKO ATEITININKAI

NEW YORKO LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGOS

FILMŲ VAKARAS IR PIRMAS SĄJUNGOS SUSIRINKIMAS

Du trumpi filmai:

- Soviet Evidence in North American Courts
- Americans for Due Process filmas
- My Lithuania, — Lietuvių Informacijos centro video juosta apie disidentizmą Lietuvoje

Bus N.Y.L.J.S. veiklos apibūdinimas, tolimesnis veiklos planavimas ir bendras jaunimo pasilinksminimas

Kviečiamas visas 18 - 35 metų jaunimas spalio 17, penktadienį, 8 v.v. Kultūros Židinyje, posėdžių jaryje.

Auka — 4 dol., tai įsiskaito l. andžiai ir atgaiva Gyv. antiems Manhattane bus sudarytos sąlygos atvykti.

Informacijos reikalais skambinti: Janei Sirusaltel dieną 212 493 — 2347, vakare 718 699 - 6672 Jolital Gudaitytei 718 793 - 2755.

LAISVĖS ŽIBURYS

rengia jau 40-tą

KONCERTĄ BALIŲ

šeštadienį, lapkričio 8, Kultūros Židinyje 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y.

Pradžią — 7 val. punktualiai

PROGRAMOJE — KOMEDIJA

"ŠEIMOS PORTRETAS"

Vaidina — PHILADELPHIJOS VAIDINTOJŲ GRUPĖ

Autorė ir režisierė — JULIJA DANTIENĖ
Režisierės padėjėja — VIDA ŠALČIŪNIENĖ
Dekoracijos ir kostiumai — GEMA KREIVĖNAITĖ
Grimas — DANA SURDĖNAITĖ
Apšvietimas — VYTAS BAGDONAVIČIUS
Scenos technika — KĘSTUTIS MAŠALAITIS
PHILADELPHIJOS VYRŲ OKTETAS
vadovas VYTAUTAS MACIŪNAS
solistė RASA KROKYTĖ

ŠOKIAM GROS BROLIŲ KEZIŲ ORKESTRAS.

Maistą gamina Eugenija Kezienė
Valgių ir gėrimų bufetai visose Kultūros Židinio salėse. Turtinga loterija. Ballui stalus iš anksto galima užsisakyti pas Živilę Juriene (718) 441-7831
Visos vietos numetuotos. Bilieto kaina 8 dol. Jaunimui iki 15 metų — 5 dol., gaunami prie įėjimo. Patartina bilietus įsigyti iš anksto paštu, čekį atitinkamai sumai ir sau adresuotą su pašto ženklų voką siųsti Lithuanian Radio Club vardu, 217 - 25 54 Ave., Bayside, N.Y. 11364.

BILIETŲ PLATINTOJAI:

NEW JERSEY: (Area Code 201)
V. Gružas 423 - 3317
D. Didžballenė 925 - 4761
R. Bilėnas 351 - 7963
P. Macijauskas 998 - 6797

NEW YORK: (Area Code 718)
N. P. Baltrullonis AX 7 - 0991
A. Diržys 296 - 7385
Ž. Juriene 444 - 7831
B. ir V. Labučiai 847 - 5550
E. Kezlenė 296 - 0798
R. Kezys 769 - 3300; 228-9184
M. Šalinskienė 296 - 2244
V. Vasikauskas VI 7 - 1286

Visus atsilankyti kviečia

105.9 FM SEKMADIENIAIS 9-10 VAL. RYTO

LAISVĖS ŽIBURIO
RADIJAS